

Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (czwarta izba)

z dnia 7 października 2015 r.*

Odpowiedzialność pozaumowna — Polityka gospodarcza i pieniężna — EBC — Krajowe banki centralne — Restrukturyzacja greckiego długu publicznego — Program skupu papierów wartościowych — Umowa w sprawie wymiany papierów wartościowych na rzecz wyłącznie krajowych banków centralnych Eurosystemu — Udział sektora prywatnego — Klauzule wspólnego działania — Wzmocnienie zabezpieczenia kredytu w formie programu odkupu w celu podniesienia jakości papierów wartościowych jako gwarancji — Wierzyciele prywatni — Wystarczająco istotne naruszenie normy prawnej przyznającej uprawnienia jednostkom — Uzasadnione oczekiwania — Równość traktowania — Odpowiedzialność z tytułu aktu normatywnego zgodnego z prawem — Szkoda o charakterze nienormalnym i szczególnym

W sprawie T-79/13

Alessandro Accorinti, zamieszkały w Nichelino (Włochy), oraz skarżący, których nazwiska znajdują się w załączniku, reprezentowani przez adwokatów S. Suttiego, R. Speltę i G. Sannę,

strona skarżąca,

przeciwko

Europejskiemu Bankowi Centralnemu (EBC), reprezentowanemu początkowo przez S. Bening i P. Papapaschalisa, a następnie przez P. Senkovic i M. Papapaschalisa, i wreszcie przez M. Senkovic, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez adwokatów E. Castellaniego, B. Kaisera oraz T. Lübbiga,

strona pozwana,

mającej za przedmiot skargę o naprawienie szkody poniesionej przez skarżących w następstwie w szczególności przyjęcia przez EBC decyzji 2012/153/UE z dnia 5 marca 2012 r. w sprawie kryteriów kwalifikowania rynkowych instrumentów dłużnych emitowanych lub w pełni gwarantowanych przez Republikę Grecką w kontekście oferty Republiki Greckiej dotyczącej wymiany instrumentów dłużnych (Dz.U. L 77, s. 19) oraz innych środków EBC związanych z restrukturyzacją greckiego długu publicznego,

SĄD (czwarta izba),

w składzie: M. Prek, prezes, I. Labucka i V. Kreuschitz (sprawozdawca), sędziowie,

sekretarz: J. Palacio González, główny administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 25 lutego 2015 r.,

* Język postępowania: włoski.

wydaje następujący

Wyrok

Ramy prawne

- 1 Artykuł 127 ust. 1 i 2 TFUE wymienia cele i podstawowe zadania Europejskiego Systemu Banków Centralnych (ESBC).
- 2 Artykuł 2 i art. 3 ust. 1 Protokołu nr 4 w sprawie statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego (Dz.U. 2010, C 83, s. 230, zwanego dalej „statutem”) definiują te cele i zadania w identyczny sposób.
- 3 Artykuł 18 statutu przewiduje:

„1. Aby osiągnąć cele ESBC i wykonywać swe zadania EBC i krajowe banki centralne mogą:

- dokonywać operacji na rynkach finansowych w formie kupna i sprzedaży bezwarunkowej (na rynku kasowym i terminowym), albo z zastrzeżeniem prawa odkupu, oraz udzielając i zaciągając pożyczki wyrażone w wierzytelnościach i papierach zbywalnych w euro lub innych walutach, jak również w odniesieniu do metali szlachetnych,
- dokonywać właściwie zabezpieczonych operacji kredytowych z instytucjami kredytowymi oraz innymi uczestnikami rynku.

2. EBC określa ogólne zasady dokonywania przez niego lub przez krajowe banki centralne operacji otwartego rynku i operacji kredytowych, w tym ogłaszania warunków, na jakich są one gotowe dokonywać powyższe operacje”.

- 4 Europejski Bank Centralny (EBC) określił ogólne zasady dokonywania przez siebie operacji otwartego rynku i operacji kredytowych przede wszystkim w wytycznych 2000/776/EBC z dnia 31 sierpnia 2000 r. w sprawie instrumentów i procedur polityki pieniężnej Eurosystemu (EBC/2000/7) (Dz.U. L 310, s. 1). Wytyczne te zostały następnie kilkakrotnie zmienione i wreszcie skonsolidowane oraz zmienione ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2012 r. przez wytyczne EBC 2011/817/UE z dnia 20 września 2011 r. w sprawie instrumentów i procedur polityki pieniężnej Eurosystemu (EBC/2011/14) (Dz.U. L 331, s. 1). Załącznik I do tych wytycznych, zatytułowany „Dokumentacja ogólna instrumentów i procedur polityki pieniężnej Eurosystemu” (zwany dalej „dokumentacją ogólną”), przedstawia kryteria jednolitej realizacji polityki w strefie euro, a wśród nich definicję „aktywów kwalifikowanych” (pkt 6). EBC po raz ostatni uściślił tę definicję w swoich wytycznych 2011/817, w szczególności określając w pkt 6.3.1 i 6.3.2 dokumentacji ogólnej kryteria dotyczące zarówno minimalnych wymogów w zakresie wysokiej jakości kredytowej lub progno jakości kredytowej, jak i wysokich standardów jakości kredytowej aktywów rynkowych.

Okoliczności powstania sporu

- 5 W maju 2010 r., z powodu kryzysu finansowego w Grecji i dyskusji dotyczących popieranego przez państwa członkowskie strefy euro i Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW) planu restrukturyzacji greckiego długu publicznego, dokonana przez rynki finansowe normalna ocena instrumentów dłużnych emitowanych przez rząd grecki była zakłócona, co miało negatywne reperkusje względem stabilności systemu finansowego strefy euro.

- 6 W świetle tej sytuacji EBC, w drodze decyzji 2010/268/UE z dnia 6 maja 2010 r. w sprawie tymczasowych zasad dotyczących kryteriów kwalifikowania rynkowych instrumentów dłużnych emitowanych lub gwarantowanych przez rząd Grecji (Dz.U. L 117, s. 102), zdecydował czasowo zawiesić „stosowanie minimalnych wymogów Eurosystemu w zakresie jakości kredytowej określonych w zasadach oceny jakości kredytowej Eurosystemu dotyczących aktywów rynkowych, zawartych w pkt 6.3.2 dokumentacji ogólnej” (art. 1 ust. 1 tej decyzji). Zgodnie z art. 2 tej decyzji „[m]inimalnych wymogów Eurosystemu w zakresie jakości kredytowej nie stosuje się do rynkowych instrumentów dłużnych emitowanych przez rząd Grecji” i „[a]ktywa te stanowią kwalifikowane zabezpieczenie na potrzeby operacji polityki pieniężnej Eurosystemu, bez względu na ich zewnętrzny rating kredytowy”. Artykuł 3 tej samej decyzji przewiduje analogiczną zasadę względem „rynkowych instrumentów dłużnych emitowanych przez podmioty mające siedzibę w Grecji i gwarantowanych w pełni przez rząd Grecji”.
- 7 Zgodnie z motywem 5 decyzji 2010/268, w szczególności „[ś]rodki te będą stosowane tymczasowo, do momentu, kiedy Rada Prezesów uzna, że stabilność systemu finansowego pozwala na normalne stosowanie zasad prowadzenia operacji polityki pieniężnej Eurosystemu”.
- 8 W dniu 14 maja 2010 r. EBC przyjął decyzję 2010/281/UE w sprawie ustanowienia programu dotyczącego rynków papierów wartościowych (EBC/2010/5) (Dz.U. L 124, s. 8) na podstawie art. 127 ust. 2 tiret pierwsze TFUE, a w szczególności art. 18 ust. 1 statutu.
- 9 W motywach 2–5 decyzji 2010/281 wskazano w szczególności, co następuje:
 - „(2) W dniu 9 maja 2010 r. Rada Prezesów zdecydowała oraz ogłosiła publicznie, że – w związku z panującymi obecnie na rynkach finansowych nadzwyczajnymi okolicznościami charakteryzującymi się poważnymi napięciami w niektórych segmentach rynku, które zakłócają mechanizm transmisji polityki pieniężnej, a tym samym skuteczną realizację polityki pieniężnej zmierzającej do utrzymania stabilności cen w średnim okresie – należy uruchomić tymczasowy program dotyczący rynków papierów wartościowych (zwany dalej »programem«). W ramach programu [banki centralne państw członkowskich] strefy euro – w proporcji do swych udziałów procentowych w kluczu subskrypcji kapitału EBC – oraz EBC, w bezpośrednim kontakcie z kontrahentami, mogą realizować bezwarunkowe transakcje interwencyjne na rynkach publicznych i prywatnych dłużnych papierów wartościowych strefy euro.
 - (3) Program stanowi część wspólnej polityki pieniężnej Eurosystemu i jest środkiem o charakterze tymczasowym. Celem programu jest przeciwdziałanie nieprawidłowemu działaniu rynków papierów wartościowych oraz przywrócenie prawidłowego funkcjonowania mechanizmu transmisji polityki pieniężnej.

[...]

 - (5) W ramach wspólnej polityki pieniężnej Eurosystemu, stanowiące część programu transakcje bezwarunkowego zakupu kwalifikowanych dłużnych instrumentów rynkowych przez banki centralne Eurosystemu powinny być realizowane zgodnie z postanowieniami niniejszej decyzji”.
- 10 Zgodnie z art. 1 decyzji 2010/281, zatytułowanym „Ustanowienie programu dotyczącego rynków papierów wartościowych”, „banki centralne Eurosystemu mogą [w szczególności] dokonywać zakupu [...] na rynku wtórnym – kwalifikowanych rynkowych instrumentów dłużnych emitowanych przez rządy centralne lub podmioty publiczne państw członkowskich, których walutą jest euro”. Artykuł 2 przewiduje jako kryteria kwalifikowania instrumentów dłużnych w szczególności, że są one „denominowane w euro” i zostały wyemitowane przez rzeczne rządy centralne lub podmioty publiczne.

- 11 Zgodnie z komunikatem prasowym z dnia 1 lipca 2011 r. Instytut Finansów Międzynarodowych (IFM) będący globalnym zrzeszeniem instytucji finansowych, oświadczył w szczególności:

„Rada zarządzająca Instytutu Finansów Międzynarodowych skupi się wraz ze swoimi partnerami i innymi instytucjami finansowymi, z sektorem publicznym i władzami greckimi na pracy nie tylko w celu zaoferowania [Republice Greckiej] znaczącego wkładu w zakresie przepływów pieniężnych, lecz także w celu ustanowienia bardziej stabilnej pozycji dłużnika.

Prywatna wspólnota finansowa jest skłonna do podjęcia ochotniczych działań współpracy, o charakterze transparentnym i na dużą skalę, celem udzielenia wsparcia [Republice Grecji], zważywszy na szczególny i wyjątkowy charakter okoliczności [...].

Udział inwestorów prywatnych będzie stanowił uzupełnienie wsparcia finansowego i środków publicznych oraz zostanie zredukowany do ograniczonej liczby opcji [...].”

- 12 W dniu 21 lipca 2011 r. szefowie państw lub rządów strefy euro i instytucji Unii Europejskiej zebrali się w celu przeprowadzenia obrad nad środkami, jakie należy przyjąć dla przezwyciężenia trudności, z jakimi została skonfrontowana strefa euro.

- 13 W ich wspólnym oświadczeniu z dnia 21 lipca 2011 r. stwierdzono w szczególności, co następuje:

„1. Z aprobatą odnosimy się do środków podjętych przez rząd Grecji w celu ustabilizowania finansów publicznych i przeprowadzenia reformy gospodarki, a także do niedawno przyjętego przez grecki parlament nowego pakietu środków, obejmującego również prywatyzację. Działania te są bezprecedensowe, ale konieczne, by gospodarka grecka znów znalazła się na ścieżce trwałego wzrostu. Zdajemy sobie sprawę z tego, z jakim wysiłkiem będą się wiązały dla greckich obywateli środki dostosowawcze, i jesteśmy przekonani, że wyrzeczenia te są niezbędne dla ożywienia gospodarczego i przyczynią się do stabilności i dobrobytu Grecji w przyszłości.

2. Zgadzamy się poprzeć nowy program dla [Republiki Greckiej] i w pełni uzupełnić niedobór środków finansowych przy wsparciu MFW i dobrowolnym wkładzie ze strony sektora prywatnego. Szacuje się, że całkowita oficjalna kwota finansowania wyniesie 109 mld EUR. Program ten zostanie przygotowany w taki sposób, by w szczególności dzięki niższym stopom procentowym i wydłużonym terminom zapadalności istotnie polepszyć zdolność obsługi zadłużenia i profil refinansowania [Republiki Greckiej]. Apelujemy do MFW, by w dalszym ciągu uczestniczył w finansowaniu nowego programu dla [Republiki Greckiej]. Przy kolejnej wypłacie środków mamy zamiar zastosować [Europejski Instrument Stabilności Finansowej] jako narzędzie finansowania. Będziemy bardzo uważnie monitorować ścisłą realizację programu w oparciu o regularną ocenę przeprowadzoną przez Komisję w powiązaniu z EBC i MFW.

[...]

5. Sektor finansowy zadeklarował wolę wsparcia [Republiki Greckiej] na zasadzie dobrowolności i na różne sposoby, aby w jeszcze większym stopniu wzmocnić ogólną stabilność. Szacuje się, że wkład netto sektora prywatnego wyniesie 37 mld EUR [...]. Celem tego wsparcia będzie poprawa jakości zabezpieczeń, tak aby greckie banki mogły stale z niego korzystać w celu dostępu do operacji Eurosystemu związanych z płynnością. Zapewnimy odpowiednie zasoby, aby w razie potrzeby dokapitalizować greckie banki”.

- 14 Odnośnie do udziału sektora prywatnego oświadczenie to wskazuje w pkt 6:

„Jeśli chodzi o nasze ogólne podejście do udziału sektora prywatnego w strefie euro, chcielibyśmy zaznaczyć, że [Republika Grecka] wymaga wyjątkowego i nadzwyczajnego rozwiązania”.

- 15 Szefowie państw lub rządów strefy euro podczas ich szczytu w dniu 26 października 2011 r. oświadczyli w szczególności, że:

„12. Udział sektora prywatnego ma podstawowe znaczenie dla zapewnienia zdolności obsługi zadłużenia [Republiki Greckiej]. Dlatego z zadowoleniem odnotowujemy obecne rozmowy prowadzone przez [Republikę Grecką] z jej prywatnymi inwestorami mające na celu wypracowanie rozwiązania na rzecz zwiększenia udziału sektora prywatnego. Wraz z ambitnym programem reform greckiej gospodarki udział sektora prywatnego powinien zagwarantować zmniejszenie wskaźnika zadłużenia Grecji, tak aby do 2020 roku osiągnąć poziom 120%. W tym celu zwracamy się do [Republiki Greckiej], prywatnych inwestorów i wszystkich zainteresowanych stron o dobrowolną wymianę obligacji przy nominalnej redukcji wynoszącej 50% hipotetycznego greckiego długu posiadanego przez inwestorów prywatnych. Państwa członkowskie strefy euro wniosłyby wkład w wysokości do 30 mld euro na rzecz pakietu dotyczącego udziału sektora prywatnego. Na tej podstawie sektor publiczny jest gotowy zapewnić dodatkowe finansowanie programu do kwoty 100 mld euro do 2014 roku, wraz z koniecznym dokapitalizowaniem greckich banków. Nowy program powinien zostać uzgodniony do końca 2011 roku, a wymiana obligacji powinna nastąpić na początku 2012 roku. Apelujemy do MFW o dalszy wkład w finansowanie nowego greckiego programu.

[...]

14. Zapewnione zostanie wsparcie [wzmocnienie] jakości kredytowej, by poprawić jakość zabezpieczeń, tak aby greckie banki mogły stale z nich korzystać w celu dostępu do operacji Eurosystemu związanych z płynnością.
15. Jeżeli chodzi o nasze ogólne podejście do udziału sektora prywatnego w strefie euro, przypominamy o naszej decyzji podjętej w dniu 21 lipca 2011 r., zgodnie z którą sytuacja [Republiki Greckiej] wymaga wyjątkowego i nadzwyczajnego rozwiązania”.
- 16 Zgodnie z komunikatem prasowym greckiego ministerstwa finansów z dnia 17 listopada 2011 r. ministerstwo to wszczęło negocjacje z posiadaczami greckich instrumentów dłużnych w celu przygotowania transakcji dobrowolnej wymiany takich instrumentów przy nominalnej redukcji („haircut”) wynoszącej 50% wartości nominalnej długu greckiego posiadanego przez inwestorów prywatnych, zgodnie z tym, co zostało przewidziane w pkt 12 oświadczenia z dnia 26 października 2011 r.
- 17 W dniu 15 lutego 2012 r. EBC i krajowe banki centralne Eurosystemu z jednej strony i Republika Grecka z drugiej zawarły umowę w sprawie wymiany, której przedmiotem była zamiana greckich instrumentów dłużnych posiadanych przez EBC i krajowe banki centralne na nowe greckie instrumenty dłużne o takiej samej wartości nominalnej, stopie procentowej i takich samych datach wypłaty odsetek oraz zwrotu co instrumenty podlegające wymianie, oznaczone jednak innymi numerami serii i datą.
- 18 W dniu 17 lutego 2012 r. na wniosek greckiego ministra finansów na podstawie art. 127 ust. 4 TFUE w związku z art. 282 ust. 5 TFUE EBC wydał pozytywną opinię w sprawie projektu greckiej ustawy dotyczącej udziału wierzycieli prywatnych w restrukturyzacji długu publicznego Republiki Greckiej, opartego w szczególności na „klauzulach wspólnego działania” (zwanym dalej „KWD”).
- 19 Zgodnie z oświadczeniem Eurogrupy z dnia 21 lutego 2012 r. w szczególności:

„[...] Eurogrupa przyjmuje do wiadomości fakt, że władze greckie i sektor prywatny doszły do porozumienia w sprawie ogólnych warunków oferty wymiany na podstawie [Private Sector Involvement (PSI)], które to porozumienie dotyczy wszystkich posiadaczy papierów wartościowych z sektora prywatnego. Porozumienie to gwarantuje stopę redukcji na poziomie 53,5%. Eurogrupa uważa, że

porozumienie to stanowi odpowiednią podstawę dla rozpoczęcia zapraszania do wymiany posiadaczy greckich papierów wartościowych (PSI). Powodzenie operacji PSI stanowi wstępny warunek konieczny programu mającego na celu zastąpienie obecnego programu. Eurogrupa liczy na duży udział wierzycieli prywatnych w wymianie długu, co w istotny sposób przyczyniłoby się do ustabilizowania długu [Republiki Greckiej].

[...]

Eurogrupa przyjmuje do wiadomości fakt, że greckie papiery wartościowe są w posiadaniu Eurosystemu (EBC i [krajowych banków centralnych]) w interesie publicznym. Eurogrupa przyjmuje do wiadomości fakt, że korzyści wygenerowane przez znajdujące się w posiadaniu Eurosystemu greckie papiery wartościowe przyczyniają się do zysku EBC i [krajowych banków centralnych]. Zysk EBC zostanie przekazany do [krajowych banków centralnych] zgodnie z zasadami statutowymi podziału zysków EBC. Zyski [krajowych banków centralnych] będą przekazane państwu członkowskim strefy euro, zgodnie z zasadami statutowymi [tych banków] w dziedzinie dystrybucji zysków”.

- 20 W komunikacie prasowym z dnia 21 lutego 2012 r. greckie ministerstwo finansów z jednej strony opublikowało podstawową charakterystykę planowanej transakcji dobrowolnej wymiany greckich instrumentów dłużnych, a z drugiej strony ogłosiło prace przygotowawcze oraz przyjęcie ustawy w tym celu. Transakcja ta miała zawierać zapytanie o zgodę i zaproszenie skierowane do posiadaczy prywatnych pewnych instrumentów dłużnych w celu ich wymiany na nowe papiery wartościowe o wartości nominalnej równej 31,5% wartości zamienianego długu, jak również na papiery wartościowe wyemitowane przez Europejski Instrument Stabilności Finansowej (EFSF) z terminem wymagalności po 24 miesiącach i o wartości nominalnej 15% wartości zamienianego długu, przy czym te różne papiery wartościowe powinna dostarczyć Republika Grecka przy zawarciu umowy. Ponadto każdy inwestor prywatny biorący udział w tej transakcji powinien otrzymać od Republiki Greckiej odrębne zabezpieczenie skorelowane z produktem krajowym brutto i wartością nominalną równą wartości nowych instrumentów dłużnych.
- 21 W komunikacie prasowym z dnia 24 lutego 2012 r. greckie ministerstwo finansów uściśliło, że warunki regulujące dobrowolną transakcję zamiany instrumentów dłużnych obejmują prywatnych inwestorów [Private Sector Involvement (udział sektora prywatnego zwany dalej, „PSI”)], odwołując się do greckiej ustawy nr 4050/2012 dotyczącej posiadaczy greckich instrumentów dłużnych przyjętej przez parlament grecki w dniu 23 lutego 2012 r. (zwanej dalej „grecką ustawą nr 4050/2012”). Ustawa ta wprowadza, w oparciu o KWD, procedurę, na podstawie której zaproponowane zmiany stawałyby się prawnie wiążące względem każdego posiadacza instrumentów dłużnych regulowanych przez prawo greckie i wyemitowanych przed dniem 31 grudnia 2011 r., takich jak określone w akcie rady ministrów zatwierdzającej zaproszenia do PSI, pod warunkiem zatwierdzenia tych zmian w sposób zbiorczy i bez dokonywania rozróżnienia według serii przez kworum posiadaczy reprezentujących przynajmniej dwie trzecie wartości nominalnej tych papierów wartościowych. W preambule tej ustawy wskazano w szczególności, że „B[CE] i pozostali członkowie Eurosystemu zawarli odrębne umowy z [Republiką Grecką] w celu zapobiegnięcia powstaniu zagrożenia dla ich misji i roli instytucjonalnej, podobnie jak roli B[CE] w dziedzinie opracowywania polityki pieniężnej, takie jak wynikają z traktatu”.
- 22 Zgodnie z motywem 3 decyzji 2012/433/UE z dnia 18 lipca 2012 r. uchylającej decyzję EBC/2012/3 w sprawie kryteriów kwalifikowania rynkowych instrumentów dłużnych emitowanych lub w pełni gwarantowanych przez Republikę Grecką w kontekście oferty Republiki Greckiej dotyczącej wymiany instrumentów dłużnych (EBC/2012/14) (Dz.U. L 199, s. 26), równolegle w dniu 24 lutego 2012 r. dokonano na rzecz krajowych banków centralnych wzmocnienia zabezpieczenia w formie programu odkupu, podnoszącego jakość rynkowych instrumentów dłużnych emitowanych lub gwarantowanych przez Republikę Grecką.

- 23 Skarżący – Alessandro Accorinti, oraz pozostali skarżący, których nazwiska znajdują się w załączniku, posiadacze greckich instrumentów dłużnych, uczestniczyli w restrukturyzacji greckiego długu publicznego i ponieśli znaczne straty w stosunku do wartości nominalnej swoich papierów wartościowych przy okazji realizacji oferty wymiany greckich obligacji na podstawie PSI i procedury w oparciu o KWD ustanawiającej obowiązek wymiany papierów wartościowych dla wszystkich danych inwestorów prywatnych na podstawie greckiej ustawy nr 4050/2012.
- 24 W dniu 27 lutego 2012 r. EBC przyjął decyzję 2012/133/UE uchylającą decyzję EBC/2010/3 w sprawie tymczasowych zasad dotyczących kryteriów kwalifikowania rynkowych instrumentów dłużnych emitowanych lub gwarantowanych przez rząd Grecji (EBC/2012/2) (Dz.U. L 59, s. 36) (zob. pkt 6 powyżej), co wywołało skutek w postaci zawieszenia kryteriów kwalifikowania greckich instrumentów dłużnych jako zabezpieczenia dla celów operacji polityki pieniężnej Eurosystemu.
- 25 Na poparcie tego uchylenia motywy 4 i 5 decyzji 2012/133 wskazują, że po pierwsze, „[w] kontekście udziału sektora prywatnego Republika Grecka zdecydowała o przedstawieniu posiadaczom rynkowych instrumentów dłużnych wyemitowanych przez rząd Grecji oferty zamiany tych instrumentów dłużnych”, i po drugie, że „[t]a decyzja Republiki Grecji [...] dodatkowo negatywnie wpływa na ocenę rynkowych instrumentów dłużnych emitowanych przez rząd Grecji lub emitowanych przez podmioty z siedzibą w Grecji i w pełni gwarantowanych przez rząd Grecji jako zabezpieczenia na potrzeby operacji Eurosystemu”.
- 26 Decyzja ta, zgodnie z jej art. 2, weszła w życie w dniu 28 lutego 2012 r.
- 27 W datowanym na dzień 1 marca 2012 r. protokole umowy Komisja Europejska, działając w imieniu państw członkowskich strefy euro, i Republika Grecka uzgodniły w szczególności, co następuje:
- „Republika Grecka zainicjuje ofertę wymiany kwalifikowanych instrumentów dłużnych jeszcze nieuregulowanych w celu zredukowania ich wartości nominalnej o 53,5%. Do posiadaczy takich tytułów zostanie skierowana oferta wymiany istniejących instrumentów dłużnych na nowe instrumenty Republiki Greckiej z nową wartością nominalną w wysokości 31,5% pierwotnej wartości nominalnej. Ponadto 15% pierwotnej wartości nominalnej zostanie pokryte w formie papierów wartościowych przyznanych tym posiadaczom [...]”.
- 28 Odnośnie do kredytów, jakie miały zostać przyznane przez EFSF, stwierdzono tam, że:
- „Kwota w wysokości 35 mld EUR zostanie wykorzystana w celu ułatwienia utrzymania kryteriów kwalifikowania rynkowych instrumentów dłużnych emitowanych lub w pełni gwarantowanych przez rząd grecki jako zabezpieczenie dla celów operacji polityki pieniężnej Eurosystemu. Zostanie to osiągnięte poprzez ustanowienie programu skupu na tak długo, jak Republika Grecka lub jej instrumenty dłużne w konsekwencji oferty zamiany długu będą miały rating z poziomem niewykonania zobowiązania lub selektywnego wykonania zobowiązania [...]”.
- 29 W dniu 1 marca 2012 r. EFSF, Republika Grecka, grecki instrument stabilności jako gwarant i Europejski Bank Centralny zawarły porozumienie w sprawie instrumentu pomocy finansowej w wysokości 35 mld EUR w celu wsparcia jakości kredytowej w formie programu odkupu i w celu ułatwienia utrzymania kryteriów kwalifikowania greckich instrumentów dłużnych jako gwarancji w ramach operacji kredytowych Eurosystemu.
- 30 W dniu 5 marca 2012 r. EBC przyjął decyzję 2012/153/UE w sprawie kryteriów kwalifikowania rynkowych instrumentów dłużnych emitowanych lub w pełni gwarantowanych przez Republikę Grecką w kontekście oferty Republiki Greckiej dotyczącej wymiany instrumentów dłużnych (EBC/2012/3) (Dz.U. L 77, s. 19).

31 Zgodnie z art. 1 ust. 1 decyzji 2012/153, „[w]ykorzystywanie jako zabezpieczenia operacji kredytowych Eurosystemu rynkowych instrumentów dłużnych emitowanych lub w pełni gwarantowanych przez Republikę Grecką, które nie spełniają minimalnych wymogów Eurosystemu w zakresie jakości kredytowej [...], ale spełniają pozostałe kryteria kwalifikacji określone w [dokumentacji ogólnej], jest uzależnione od dokonania przez Republikę Grecką na rzecz [krajowych banków centralnych] wzmocnienia zabezpieczenia w formie programu odkupu”. Artykuł 1 ust. 2 decyzji 2012/153 przewiduje, że „[r]ynkowe instrumenty dłużne, o których mowa w ust. 1, pozostają kwalifikowanym zabezpieczeniem przez okres trwania wzmocnienia zabezpieczenia”. Decyzja ta, zgodnie z jej art. 2, weszła w życie dnia 8 marca 2012 r.

32 W motywie 2 decyzji 2012/153 wskazano, że:

„W dniu 21 lipca 2011 r. szefowie państw lub rządów strefy euro oraz instytucji Unii ogłosili środki mające na celu stabilizację finansów publicznych Grecji, obejmujące zobowiązanie do dokonania wzmocnienia zabezpieczenia, podnoszącego jakość rynkowych instrumentów dłużnych emitowanych lub gwarantowanych przez Republikę Grecką. Rada Prezesów zdecydowała, że takie wzmocnienie zabezpieczenia [miało] być dokonane przez Republikę Grecką na rzecz krajowych banków centralnych [...]”.

33 Zgodnie z motywem 3 tej decyzji:

„Rada Prezesów zdecydowała, że w odniesieniu do rynkowych instrumentów dłużnych emitowanych lub w pełni gwarantowanych przez Republikę Grecką, które [były] objęte wzmocnieniem zabezpieczenia, należało zawiesić stosowanie minimalnych wymogów Eurosystemu w zakresie jakości kredytowej”.

34 Decyzja 2012/153 weszła w życie, na podstawie jej art. 2, w dniu 8 marca 2012 r.

35 Decyzją 2012/433 EBC uchylił decyzję EBC/2012/153 (zob. pkt 32 powyżej) ze skutkiem na dzień 25 lipca 2012 r. (art. 1 i 2).

36 W motywie 3 tej decyzji wskazano, co następuje:

„W związku z ofertą dotyczącą wymiany instrumentów dłużnych, przedstawioną przez Republikę Grecką posiadaczom rynkowych instrumentów dłużnych emitowanych lub gwarantowanych przez rząd Grecji, w dniu 24 lutego 2012 r. dokonano na rzecz krajowych banków centralnych wzmocnienia zabezpieczenia w formie programu odkupu, podnoszącego jakość rynkowych instrumentów dłużnych emitowanych lub gwarantowanych przez Republikę Grecką”.

37 W następstwie decyzji Rady Prezesów EBC instytucja ta w dniu 6 września 2012 r. opublikowała następujący komunikat prasowy, zatytułowany „6 września 2012 r. – Szczegóły techniczne bezwarunkowych transakcji monetarnych”:

„Zgodnie z zapowiedzią z dnia 2 sierpnia 2012 r. Rada Prezesów [EBC] podjęła dzisiaj decyzje w sprawie szeregu szczegółów technicznych dotyczących bezwarunkowych transakcji monetarnych Eurosystemu prowadzonych na wtórnych rynkach obligacji skarbowych, których celem jest zapewnienie odpowiedniej transmisji polityki pieniężnej oraz jednolitości polityki pieniężnej. Transakcje te będą występować pod nazwą bezwarunkowych transakcji monetarnych (Outright Monetary Transactions – OMT) i będą przeprowadzane na następujących zasadach:

Warunkowość Warunkiem koniecznym dla bezwarunkowych transakcji monetarnych jest ścisła i skuteczna warunkowość przypisana do odpowiedniego programu Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej/Europejskiego Mechanizmu Stabilizacji (EFSF/ESM). Programy takie mogą

przyjąć formę pełnego programu dostosowania makroekonomicznego EFSF/ESM lub programu zapobiegawczego (»Enhanced Conditions Credit Line« [wspomagającej uwarunkowanej linii kredytowej]), z zastrzeżeniem, że przewidują one możliwość zakupu przez EFSF/ESM papierów wartościowych na rynku pierwotnym. Należy dążyć do zaangażowania MFW w celu stworzenia odpowiedniej dla każdego państwa warunkowości i monitorowania takiego programu. Rada Prezesów rozważy możliwość prowadzenia bezwarunkowych transakcji monetarnych w zakresie, w jakim są one uzasadnione z punktu widzenia polityki pieniężnej, o ile warunkowość programu jest w pełni przestrzegana, i zakończy te transakcje, gdy tylko ich cele zostaną osiągnięte lub w przypadku nieprzestrzegania programu dostosowania makroekonomicznego lub programu zapobiegawczego. Po dogłębnej analizie Rada Prezesów, według własnego uznania i działając zgodnie ze swoim mandatem w zakresie polityki pieniężnej, zdecyduje o rozpoczęciu, kontynuowaniu oraz wstrzymaniu bezwarunkowych transakcji monetarnych.

Zakres Bezwarunkowe transakcje monetarne będą rozważane wobec przyszłych przypadków programów dostosowania makroekonomicznego lub programów zapobiegawczych EFSF/ESM, jak określono powyżej. Mogą one być także rozważane wobec obecnie stosujących programy dostosowania makroekonomicznego państw członkowskich, gdy państwa te będą odzyskiwać dostęp do rynku obligacji. Transakcje będą się koncentrować na krótkim odcinku krzywej rentowności, a w szczególności na obligacjach skarbowych o terminie zapadalności wynoszącym od jednego roku do trzech lat. Nie ustala się jakiegokolwiek uprzedniego ograniczenia ilościowego w zakresie wysokości bezwarunkowych transakcji monetarnych.

Sposób rozliczania wierzycieli Eurosystem zamierza wyjaśnić w akcie prawnym dotyczącym [OMT], że w odniesieniu do obligacji wyemitowanych przez państwa strefy euro i nabytych przez Eurosystem w drodze [OMT], zgodnie z warunkami tych obligacji, Eurosystem akceptuje taki sam (pari passu) sposób rozliczeń jak prywatni lub inni wierzyciele. [...].”

Przebieg postępowania i żądania stron

- 38 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 11 lutego 2013 r. skarżący wnieśli niniejszą skargę.
- 39 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 27 maja 2013 r. Nausicaa Anadyomène SAS, spółka z siedzibą w Paryżu (Francja) i prowadząca działalność w zakresie nabywania, zarządzania na rachunek własny i wyceny wierzytelności obligacji obcych, wystąpiła z wnioskiem o dopuszczenie do niniejszej sprawy w charakterze interwenienta na poparcie żądań skarżących i o przekazanie jej wszystkich dokumentów procesowych w ramach niniejszego sporu z wyjątkiem niejawnych dokumentów.
- 40 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 21 czerwca 2013 r. skarżący wystąpili do Sądu o dopuszczenie spółki Nausicaa Anadyomène do sprawy w charakterze interwenienta popierającego ich żądania oraz o przekazanie tej spółce wszystkich dokumentów procesowych w ramach niniejszego sporu.
- 41 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 21 czerwca 2013 r. EBC zażądał oddalenia wniosku spółki Nausicaa Anadyomène o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenienta z tego powodu, że w szczególności nie uzasadniła ona bezpośredniego i aktualnego interesu w rozstrzygnięciu sprawy w rozumieniu art. 40 akapit drugi statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz nakazania przez Sąd pokrycia kosztów własnych oraz kosztów poniesionych przez EBC.
- 42 Ze względu na zmianę składu izb Sądu sędzia sprawozdawca został przydzielony do czwartej izby, której w rezultacie przekazana została niniejsza sprawa.

- 43 Postanowieniem z dnia 13 grudnia 2013 r., sprostowanym na wniosek EBC postanowieniem z dnia 14 lutego 2014 r., prezes czwartej izby Sądu oddalił wniosek spółki Nausicaa Anadyomène o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenienta i zobowiązał ją do pokrycia własnych kosztów oraz kosztów poniesionych przez EBC w związku z wnioskiem o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenta.
- 44 Postanowieniem z dnia 25 czerwca 2014 r., Accorinti i in./EBC, T-224/12, EU:T:2014:611, Sąd odrzucił jako niedopuszczalną skargę o stwierdzenie nieważności decyzji 2012/153 wniesioną przez niektórych skarżących.
- 45 Zgodnie z zaleceniem sędziego sprawozdawcy Sąd (czwarta izba) zdecydował o otwarciu ustnego etapu postępowania.
- 46 Na rozprawie w dniu 25 lutego 2015 r. wysłuchane zostały wystąpienia stron i ich odpowiedzi na pytania ustne zadane przez Sąd.
- 47 Skarżący wnoszą do Sądu o:
- uznanie skargi za dopuszczalną;
 - stwierdzenie odpowiedzialności EBC na podstawie art. 340 TFUE;
 - zobowiązanie EBC do naprawienia powstałej szkody w kwocie co najmniej 12 504 614,98 EUR, czyli w wysokości wskazanej przez każdego z nich w pkt 68–72 skargi, lub w innej kwocie, która zostanie uznana za sprawiedliwą i słuszną, z zastrzeżeniem możliwości jej doprecyzowania w trakcie postępowania, wraz z odsetkami „ustawowymi i odsetkami za zwłokę” od tych kwot;
 - tytułem żądania ewentualnego, zobowiązanie BCE do naprawienia powstałej szkody w wysokości co najmniej 3 668 020,39 EUR, czyli w wysokości wskazanej przez nich w pkt 74–76 skargi, albo w innej kwocie, która zostanie uznana za sprawiedliwą i słuszną, z zastrzeżeniem możliwości jej doprecyzowania w trakcie postępowania, wraz z odsetkami „ustawowymi i odsetkami za zwłokę” od tej kwoty należnymi do dnia zapłaty;
 - tytułem dalszego żądania ewentualnego, zobowiązanie BCE do naprawienia powstałej szkody w wysokości co najmniej 2 667 651,19 EUR, czyli w wysokości wskazanej przez nich w pkt 77 i 78 skargi, albo w innej kwocie, która zostanie uznana za sprawiedliwą i słuszną, z zastrzeżeniem możliwości jej doprecyzowania w trakcie postępowania, wraz z odsetkami „ustawowymi i odsetkami za zwłokę” od tej kwoty należnymi do dnia zapłaty;
 - tytułem żądania ewentualnego podnoszonego w ostatniej kolejności, zobowiązanie EBC do naprawienia szkody wynikłej z niezawinionego i zgodnego z prawem zachowania w kwocie, która zostanie uznana za sprawiedliwą i słuszną;
 - obciążenie EBC kosztami postępowania.
- 48 EBC wnosi do Sądu o:
- odrzucenie skargi jako niedopuszczalnej lub oddalenie jej jako bezzasadnej;
 - obciążenie skarżących kosztami postępowania.

Co do prawa

1. W przedmiocie pozaumownej odpowiedzialności EBC w związku z aktem niezgodnym z prawem

W przedmiocie dopuszczalności

- 49 EBC twierdzi, że skarga jest niedopuszczalna, ponieważ, po pierwsze, skarga nie spełnia wymogów art. 44 § 1 lit. c) regulaminu postępowania przed Sądem z dnia 2 maja 1991 r. i, po drugie, w chwili jej wniesienia zawisłe było postępowanie w sprawie T-224/12, które dotyczyło jedynie niektórych spośród stron niniejszego postępowania. Ponadto celem niniejszej skargi o odszkodowanie jest obejście niedopuszczalności skarg o stwierdzenie nieważności, których przedmiotem jest taki sam rodzaj niezgodności z prawem i mających te same cele finansowe.
- 50 W świetle wymogów art. 44 § 1 lit. c) regulaminu postępowania z dnia 2 maja 1991 r. skarga jest niedopuszczalna zarówno w zakresie utrzymywanej niezgodności z prawem, jak i rzekomo poniesionej szkody, w tym jej kwalifikacji. Skarga nie wyjaśnia w wystarczający sposób powodów, dla których PSI, jako rezultat greckiej ustawy nr 4050/2012, mógłby pociągać za sobą odpowiedzialność EBC, ponieważ instytucja ta odgrywała w tym kontekście jedynie rolę doradczą i nie mogła spowodować – choćby jedynie pośrednio – utrzymywanej szkody. Ponadto kwalifikacja tej szkody w skardze nie jest wsparta dostatecznymi dowodami. Wyciągi bankowe załączone do skargi nie odpowiadają tym wymogom, ponieważ załączniki te nie zawierają wyraźnych i szczegółowych odesłań do danych skarżących.
- 51 Według EBC utrzymywane sporne zachowania i ich związek przyczynowy z utrzymywaną szkodą nie są w skardze wsparte dostatecznymi dowodami. Na poparcie utrzymywanych „oświadczeń o charakterze zapewnień” pochodzących od przedstawicieli EBC skarżący w ramach skargi ograniczyli się do ogólnego odwołania się do różnych artykułów prasowych i innych dokumentów znajdujących się w załączniku. To samo dotyczy utrzymywanych naruszeń zasad pewności prawa i proporcjonalności, jak również utrzymywanego nadużycia władzy, w tym roli EBC o charakterze jedynie doradczym, która mogła pociągnąć za sobą takie naruszenia prawa. Skarżący także nie wyjaśnili w skardze, w jaki sposób umowa w sprawie wymiany z dnia 15 lutego 2012 r. oraz inne zachowania EBC mogły przyczynić się do powstania utrzymywanej szkody przypisywanej w całości działaniom związanym z wykonaniem greckiej ustawy nr 4050/2012. Ponadto skarżący nie wskazują w skardze żadnego szczególnego zachowania EBC, które mogło pozbawić deputowanych parlamentu greckiego ich niezależności politycznej oraz ich suwerennych uprawnień decyzyjnych. Skarżący nie wykazali również istnienia związku przyczynowego między decyzją 2012/153, która została przyjęta dopiero po decyzji Republiki Greckiej odnośnie do skorzystania z PSI, a poniesioną szkodą. Wreszcie, skarżący nie przedstawili w skardze podstawowych informacji uzasadniających kwalifikację rzekomo poniesionej szkody, a wśród nich daty i ceny nabycia greckich instrumentów dłużnych, daty ich pierwotnej zapadalności, szczególnych cech kuponów tych papierów wartościowych, stopy redukcji indywidualnie zastosowanych w celu zredukowania kwoty zapłaty z tytułu nowych kuponów i wreszcie „oceny przypisanej przez inwestora na 15% papierów wartościowych z EFSF z terminem zapadalności na rok i dwa lata oraz z gwarancją zindeksowaną w oparciu o PKB i przyznanych w zamian”.
- 52 Skarżący kwestionują argumenty EBC i twierdzą, że ich skarga jest dopuszczalna.
- 53 Odnośnie do podstawowego argumentu EBC należy przypomnieć, że na podstawie art. 21 akapit pierwszy statutu Trybunału w związku z art. 53 akapit pierwszy tego statutu i art. 44 § 1 lit. c) regulaminu postępowania przed Sądem z dnia 2 maja 1991 r. każda skarga musi zawierać przedmiot sporu oraz zwięzłe przedstawienie powołanych zarzutów. Wskazanie to powinno być wystarczająco jasne i dokładne, by umożliwić stronie pozwanej przygotowanie obrony, a Sądowi wydanie rozstrzygnięcia w przedmiocie skargi, w razie potrzeby bez dodatkowych informacji na jej poparcie. W celu zapewnienia bezpieczeństwa prawnego i dobrej administracji wymiarem sprawiedliwości do tego, by skarga była dopuszczalna, konieczne jest, by istotne okoliczności faktyczne i prawne, na

których została oparta, wynikały, choćby w sposób zwięzły, lecz spójny i zrozumiały, z samej treści skargi. W szczególności w celu spełnienia tych wymogów skarga w przedmiocie naprawienia podnoszonej szkody, wyrządzonej przez instytucję Unii, powinna zawierać informacje pozwalające na identyfikację zachowania, które skarżący zarzuca instytucji, powodów, dla których uznał on, że istnieje związek przyczynowy między tym zachowaniem a szkodą, którą – jak twierdzi – poniósł, jak również charakteru i zakresu szkody (zob. wyrok z dnia 2 marca 2010 r., Arcelor/Parlament i Rada, T-16/04, Zb.Orz., EU:T:2010:54, pkt 132 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 54 W niniejszej sprawie EBC nie może podnosić, że skarga nie spełnia tych wymogów formalnych, ponieważ jej tekst dostatecznie przedstawia okoliczności faktyczne i prawne pozwalające na określenie zarzucanego mu zachowania, powody, dla których skarżący twierdzą, że istnieje związek przyczynowy między zachowaniem i utrzymywaną poniesioną szkodą oraz charakterem i zakresem tej szkody. Argumenty EBC w rzeczywistości służą zakwestionowaniu, pod przykrywką oceny dopuszczalności skargi w świetle art. 44 ust. 1 lit. c) regulaminu postępowania z dnia 2 maja 1991 r., zasadności żądań odszkodowawczych, w szczególności odnośnie do istnienia związku przyczynowego i szkody, których różne elementy podstawowe znajdują się dostatecznie opisane w skardze pod oddzielnym tytułem „Odpowiedzialność EBC na podstawie art. 268 [TFUE] i 340 TFUE”.
- 55 Po pierwsze, skarżący opierają się na różnych przypisywanych EBC zachowaniach niezgodnych z prawem, przede wszystkim streszczonych w pkt 32 skargi i rozwiniętych następnie w sposób bardziej szczegółowy, czyli w pierwszej kolejności, w pkt 33–35, odnośnie do naruszenia zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań, w drugiej kolejności, w pkt 36 i 37, odnośnie do naruszenia zasady równego traktowania wierzycieli, w trzeciej kolejności, w pkt 38 i 39, odnośnie do nadużycia władzy i naruszenia zasad proporcjonalności, spójności i racjonalności oraz, w czwartej kolejności, w pkt 40 i 41, odnośnie do naruszenia art. 123 TFUE i 127 TFUE i art. 21 statutu.
- 56 Po drugie, w pkt 45 i nast. skargi skarżący uściślają charakter i zakres utrzymywanej szkody wynikającej ich zdaniem z zachowań niezgodnych z prawem, w tym istnienie związku przyczynowego między tymi elementami. I tak, w pkt 48 skargi stwierdzono, że „szkoda wynikająca z naruszenia [zasady] równego traktowania [...] przez EBC [...] dotknęła w sposób nieproporcjonalny ograniczoną i jasno określoną grupę osób oszczędzających/wierzycieli, którzy byli w posiadaniu maksymalnie 6% długu greckiego, podczas gdy EBC i [krajowe banki centralne] były w posiadaniu 22%”. W pkt 49–52 skargi skarżący przypisują stratę o wartości 75% ich greckich instrumentów dłużnych w ramach PSI, przynajmniej w części, utrzymywanemu naruszeniu, z niekorzystnym skutkiem dla nich, przez EBC zasady równego traktowania, w szczególności poprzez zawarcie umowy dotyczącej wymiany z dnia 15 lutego 2012 r. – ponieważ wykluczała ona uczestnictwo EBC i krajowych banków centralnych w restrukturyzacji greckiego długu publicznego – oraz poprzez przyjęcie decyzji 2012/153. Ponadto w pkt 54 i nast. skargi skarżący wyraźnie poruszyli kwestię związku przyczynowego między poniesioną szkodą a niezgodnym z prawem zachowaniem zarzucanym EBC, przeprowadzając analizę scenariusza alternatywnego uwzględniającą zarówno sytuację hipotetyczną w braku tego zachowania, jak i kwestię, czy grecka ustawa nr 4050/2012 mogła zerwać ten związek przyczynowy, co kwestionują skarżący. W tym względzie zostało uściślone w szczególności w pkt 56 skargi, że „[g]dyby EBC i [krajowe banki centralne] nie zdecydowały jednostronnie w sposób dyskryminacyjny i niezgodny z prawem o wyłączeniu siebie z restrukturyzacji greckiego długu [publicznego], szkoda wywołana sytuacją majątkową inwestorów nie powstałaby albo byłaby mniej znaczna i dotkliwa, ponieważ rozłożenie straty i zredukowanie wartości obligacji greckich byłoby nieuchronnie złagodzone proporcjonalnie do wiarygodności posiadanych w portfelu EBC i [krajowych banków centralnych], które zostały tymczasem wcześniej [zamienione] [...]”.
- 57 Po trzecie, w pkt 68 i nast. skargi skarżący opisują zakres poniesionej przez nich szkody, dokonując jej konkretnego wyliczenia. W tym względzie argument EBC, zgodnie z którym właściwe wyliczenie tej szkody zakładałoby dostarczenie dodatkowych informacji, nie może zaprzeczać temu twierdzeniu, ponieważ takie wyliczenie – a tym bardziej jego „poprawny” charakter jako kwestia co do istoty – nie

znajduje się wśród niezbędnych wymogów formalnych lub dopuszczalności skargi o odszkodowanie (zob. wyrok z dnia 16 września 2013 r., ATC i in./Komisja, T-333/10, Zb.Orz., EU:T:2013:451, pkt 198–201 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 58 Wynika stąd, że rozważania w samej skardze są dostatecznie jasne i dokładne, by umożliwić EBC przygotowanie swojej obrony, a Sądowi wydanie rozstrzygnięcia w przedmiocie skargi, co zostało potwierdzone przez samą odpowiedź na skargę, w szczególności jeśli chodzi o bezzasadność skargi o odszkodowanie. Należy stąd wywnioskować, że tekst skargi przedstawia w sposób dostateczny, spójny i zrozumiały zasadnicze elementy stanu faktycznego i prawnego, na których opiera się niniejsza skarga, tak aby spełnić wymogi z art. 44 § 1 lit. c) regulaminu postępowania z dnia 2 maja 1991 r.
- 59 EBC nie ma też podstaw, aby podnosić, tytułem ewentualnym, niedopuszczalność skargi o odszkodowanie w związku z zawisłością sporu, w zakresie, w jakim spór opiera się na niezgodności z prawem decyzji 2012/153 zaskarżonej przez niektórych skarżących w ramach sprawy T-224/12, lub w związku z tym, że skarga ta została wniesiona w tym tylko celu, aby obejść przesłanki dopuszczalności skargi o stwierdzenie nieważności.
- 60 Przede wszystkim bez znaczenia jest orzecznictwo dotyczące kwestionowania odmowy przyznania wspólnotowej pomocy finansowej (postanowienie z dnia 26 października 1995 r., Pevasa i Inpesca/Komisja, C-199/94 P i C-200/94 P, Rec, EU:C:1995:360, pkt 27; wyrok z dnia 7 lutego 2001 r., Inpesca/Komisja, T-186/98, Rec, EU:T:2001:42, pkt 76, 77), które EBC przytacza na poparcie swojego argumentu. W odróżnieniu od sytuacji znajdującej się u podstaw tych orzeczeń, w niniejszej sprawie skarżący w drodze skargi o odszkodowanie nie zmierzają do uzyskania rezultatu porównywalnego z tym zamierzonym w drodze skargi o stwierdzenie nieważności w sprawie T-224/12. Skarga ta zmierzała jedynie do stwierdzenia nieważności decyzji 2012/153 bez celu o charakterze finansowym. Ponadto skoro rzeczona skarga o stwierdzenie nieważności została wniesiona w terminie przewidzianym w art. 263 akapit szósty TFUE, to obejście, w rozumieniu tego orzecznictwa, tego terminu przez skargę o odszkodowanie było od początku wykluczone. To bowiem jedynie na zasadzie wyjątku i w celu zapewnienia uniknięcia obchodzenia tego terminu orzecznictwo uznało żądanie odszkodowawcze za niedopuszczalne, czyli w przypadku wystąpienia z nim łącznie żądania stwierdzenia nieważności, z tego powodu, że żądanie odszkodowawcze w rzeczywistości miało na celu cofnięcie ostatecznej decyzji indywidualnej skierowanej do skarżącego i że w razie uwzględnienia miało pociągnąć za sobą w konsekwencji zniesienie skutków prawnych tej decyzji (zob. podobnie wyroki: z dnia 17 października 2002 r., Astipesca/Komisja, T-180/00, Rec, EU:T:2002:249, pkt 139; z dnia 3 kwietnia 2003 r., Vieira i in./Komisja, T-44/01, T-119/01 i T-126/01, Rec, EU:T:2003:98, pkt 213).
- 61 Następnie należy w tej kwestii podkreślić, że skarga o odszkodowanie jest odrębnym środkiem prawnym, odgrywającym szczególną rolę w systemie środków zaskarżenia i podlegającym zasadom ustanowionym z uwzględnieniem jej szczególnych celów. Podczas gdy celem skargi o stwierdzenie nieważności i skargi na beczynność jest sankcja za bezprawność wiążącego aktu prawnego lub braku takiego aktu, przedmiotem skargi o odszkodowanie jest żądanie naprawienia szkody wynikłej z bezprawnego aktu lub niezgodnego z prawem postępowania, które można przypisać instytucji lub organowi Unii (zob. wyroki: z dnia 23 marca 2004 r., Rzecznik Praw Obywatelskich/Lamberts, C-234/02 P, Rec, EU:C:2004:174, pkt 59 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 27 listopada 2007 r., Pitsiorlas/Rada i EBC, T-3/00 i T-337/04, Zb.Orz., EU:T:2007:357, pkt 283; z dnia 3 marca 2010 r., Artegodan/Komisja, T-429/05, Zb.Orz., EU:T:2010:60, pkt 50). Z jednej strony ta autonomia skargi o odszkodowanie nie może zostać podważona przez sam fakt, że strona skarżąca decyduje się sukcesywnie na wystąpienie ze skargami o stwierdzenie nieważności i o odszkodowanie. Z drugiej strony niedopuszczalność skargi o stwierdzenie nieważności nie pociąga za sobą niedopuszczalności wniesionej później skargi o odszkodowanie z tego tylko powodu, że skargi te opierają się na podobnych, a nawet identycznych zarzutach niezgodności z prawem. Taka wykładnia byłaby bowiem sprzeczna z samą zasadą autonomii skarg i pozbawiałaby zatem art. 268 TFUE w związku z art. 340 akapit trzeci TFUE bezpośredniej skuteczności.

- 62 Wreszcie, w zakresie, w jakim EBC zamierza jednak powołać ryzyko obejścia postępowania lub nadużycia środka zaskarżenia, wystarczy, po pierwsze, przypomnieć wyjątkowy charakter orzecznictwa przytoczonego w pkt 60 powyżej, które podlega zatem ścisłej interpretacji [zob. podobnie wyrok z dnia 23 listopada 2004 r., *Cantina sociale di Dolianova i in./Komisja*, T-166/98, Zb.Orz., EU:T:2004:337, pkt 122 i przytoczone tam orzecznictwo, niezakwestionowane w tym zakresie przez wyrok z dnia 17 lipca 2008 r., *Komisja/Cantina sociale di Dolianova i in.*, C-51/05 P, Zb.Orz., EU:C:2008:409, pkt 63; zob. także podobnie wyrok z dnia 19 kwietnia 2007 r., *Holcim (Deutschland)/Komisja*, C-282/05 P, Zb.Orz., EU:C:2007:226, pkt 32], i po drugie, stwierdzić, że w niniejszej sprawie skarżący w drodze swojej skargi nie mają na celu usunięcia spornych aktów, lecz zmierzają do uzyskania naprawienia szkody wynikłej z ich przyjęcia lub wykonania.
- 63 W świetle całości powyższych rozważań należy oddalić zarzut niedopuszczalności podniesiony przez EBC.

Co do istoty

W przedmiocie przesłanek powstania, wskutek działania EBC, odpowiedzialności Unii na podstawie art. 268 TFUE i 340 TFUE

- 64 Należy przypomnieć, że zgodnie z art. 340 akapit trzeci TFUE EBC jest zobowiązany do naprawienia, zgodnie z ogólnymi zasadami wspólnymi dla praw państw członkowskich, szkód wyrządzonych przez EBC lub jego pracowników przy wykonywaniu ich funkcji.
- 65 Z utrwalonego orzecznictwa, które podlega zastosowaniu *mutatis mutandis* do przewidzianej w art. 340 akapit trzeci TFUE odpowiedzialności pozaumownej EBC, wynika, że powstanie odpowiedzialności pozaumownej Unii w rozumieniu art. 340 akapit drugi TFUE z powodu niezgodnego z prawem zachowania jej instytucji lub jej organów jest uzależnione od łącznego spełnienia określonych przesłanek, a mianowicie bezprawności zachowania zarzucanego instytucji lub organowi Unii, rzeczywistego charakteru szkody oraz istnienia związku przyczynowego między zarzucanym zachowaniem a powołaną szkodą (zob. wyrok z dnia 9 listopada 2006 r., *Agraz i in./Komisja*, C-243/05 P, Zb.Orz., EU:C:2006:708, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo; ww. w pkt 53 wyrok *Arcelor/Parlament i Rada*, EU:T:2010:54, pkt 139 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 66 Ze względu na kumulatywny charakter tych przesłanek, w sytuacji gdy jedna z nich nie jest spełniona, skargę należy oddalić w całości (zob. ww. w pkt 53 wyrok *Arcelor/Parlament i Rada*, pkt 140 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 67 Jeśli chodzi o pierwszą przesłankę, dotyczącą bezprawnego zachowania zarzucanego zainteresowanej instytucji lub zainteresowanemu organowi, orzecznictwo wymaga, aby zostało wykazane wystarczająco istotne naruszenie normy prawnej mającej na celu przyznanie praw jednostkom (wyrok z dnia 4 lipca 2000 r., *Bergaderm i Goupil/Komisja*, C-352/98 P, Rec, EU:C:2000:361, pkt 42). Rozstrzygające kryterium pozwalające stwierdzić, że naruszenie jest wystarczająco istotne, polega na oczywistym i poważnym wykroczeniu przez odnośną instytucję lub organ Unii poza granice przysługującego im swobodnego uznania. Dopiero w wypadku gdy instytucji tej lub temu organowi przysługuje jedynie znacznie ograniczony – lub nie przysługuje żaden – zakres swobodnego uznania, jakiegokolwiek naruszenie prawa Unii wystarczy, aby stwierdzić istnienie wystarczająco istotnego naruszenia (wyrok z dnia 10 grudnia 2002 r., *Komisja/Camar i Tico*, C-312/00 P, Rec, EU:C:2002:736, pkt 54; ww. w pkt 53 wyrok *Arcelor/Parlament i Rada*, EU:T:2010:54, pkt 141; ww. w pkt 57 wyrok *ATC i in./Komisja*, EU:T:2013:451, pkt 62).
- 68 W tym względzie należy uściślić, że podważane zachowania EBC miały miejsce w ramach misji powierzonej tej instytucji celem definiowania i realizacji polityki pieniężnej Unii zgodnie z art. 127 TFUE i 282 TFUE oraz art. 18 statutu, zwłaszcza za sprawą interwencji EBC na rynkach

kapitałowych i jego zarządzania operacjami kredytowymi. Przepisy te przyznają tej instytucji szeroki zakres uznania, którego wykonanie oznacza przeprowadzanie złożonych ocen o charakterze ekonomicznym i społecznym oraz szybko zmieniających się sytuacji, których to ocen należy dokonywać w kontekście Eurosystemu, czy nawet Unii jako całości. Tak więc ewentualne wystarczająco istotne naruszenie omawianych reguł prawa winno polegać na oczywistym i poważnym naruszeniu granic szerokiego zakresu uznania, jakim BCE dysponuje przy wykonywaniu kompetencji w dziedzinie polityki pieniężnej. Jest to tym bardziej prawdą, że wykonywanie uprawnień dyskrejonalnych wiąże się ze strony BCE z koniecznością z jednej strony przewidzenia i oceny mających złożony i niepewny charakter zmian w dziedzinie ekonomii, takich jak zmiany na rynkach kapitałowych, ilość pieniądza na rynku i poziom inflacji, które mają wpływ na prawidłowe funkcjonowanie Eurosystemu i systemów płatności kredytowych, a z drugiej strony z koniecznością dokonywania wyborów o charakterze politycznym, ekonomicznym i społecznym wymagających wyważenia i pogodzenia różnych celów, o których mowa w art. 127 ust. 1 TFUE, którego zasadniczym celem jest stabilność cen (zob. podobnie opinia rzecznika generalnego P. Cruza Villalóna w sprawie Gauweiler i in., C-62/14, Zb.Orz., EU:C:2015:7, pkt 111 i przytoczone tam orzecznictwo; zob. także podobnie i analogicznie ww. w pkt 53 wyrok Arcelor/Parlament i Rada, EU:T:2010:54, pkt 143 i przytoczone tam orzecznictwo; wyrok z dnia 16 grudnia 2011 r., Enviro Tech Europe i Enviro Tech International/Komisja, T-291/04, Zb.Orz., EU:T:2011:760, pkt 125 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 69 Wreszcie, odnośnie do działań o charakterze prawodawczym instytucji, w tym przyjmowania przez EBC aktów o charakterze generalnym, takich jak decyzja 2012/153, orzeczono już, że zawężająca koncepcja odpowiedzialności Unii za działania o charakterze prawodawczym znajduje wytłumaczenie z tej racji, że po pierwsze, wykonywanie funkcji prawodawczych, nawet jeżeli istnieje sądowa kontrola zgodności z prawem aktów normatywnych, nie powinno być ograniczane przez perspektywę wnoszenia pozwów odszkodowawczych za każdym razem, gdy interes ogólny Unii wymagać będzie wydania przepisów mogących naruszyć interesy jednostek, a po drugie, w kontekście prawnym charakteryzującym się szerokim zakresem uznania, niezbędnym przy wdrażaniu polityk Unii, Unia może zostać pociągnięta do odpowiedzialności wyłącznie w razie oczywistego i poważnego naruszenia przez instytucję granic przysługujących jej uprawnień (zob. podobnie wyrok z dnia 9 września 2008 r., FIAMM i in./Rada i Komisja, C-120/06 P i C-121/06 P, Zb.Orz., EU:C:2008:476, pkt 174).
- 70 W świetle tych kryteriów należy ocenić zasadność podniesionych przez skarżących zarzutów niezgodności z prawem.

W przedmiocie utrzymywanego niezgodnego z prawem zachowania EBC

– Uwagi wstępne

- 71 Zdaniem skarżących EBC dopuścił się licznych naruszeń prawa uzasadniających pociągnięcie Unii do odpowiedzialności, czyli, po pierwsze, zawarcia w dniu 15 lutego 2012 r. z Republiką Grecką umowy w sprawie wymiany, odnośnie do której skarżący wnoszą do Sądu, aby nakazał on EBC jej przedłożenie, po drugie, odmowy w uczestniczeniu w restrukturyzacji greckiego długu publicznego, który został nałożony na Republikę Grecką w celu uzyskania nowej pomocy finansowej, i po trzecie, przyjęcia decyzji 2012/153 podporządkowującej kryteria kwalifikowania greckich instrumentów dłużnych jako gwarancji dla programu odkupu przyznanego jedynie krajowym bankom centralnym, choćby nawet te papiery wartościowe nie odpowiadały warunkom jakości kredytu.
- 72 EBC zaprzecza, że naruszył normę prawną, której przedmiotem jest przyznanie praw osobom prywatnym. Rzekomo naruszone normy prawne miały związek z pozycją dłużnika Republiki Greckiej, ponieważ EBC ograniczył się do wyrażenia swojego stanowiska w przedmiocie możliwości zastosowania PSI albo braku takiej możliwości i odgrywał jedynie rolę konsultacyjną w ramach „trojki”. EBC uściśla, że nie pozostawał w jakimkolwiek stosunku prawnym lub finansowym ze skarżącymi. Nie występował w roli dłużnika ani emitenta instrumentów dłużnych znajdujących się

w posiadaniu skarżących, lecz sam był wierzycielem Republiki Greckiej. Ponadto nie działał on w sposób „bezpośredni względem skarżących”, lecz wypełniał swoje obowiązki, jakie nałożył na niego traktat FUE, w szczególności art. 127, w ramach zarządzania kryzysem związanym z greckim długiem publicznym. Tak więc normy przytoczone przez skarżących nie odnosiły się do roli, jaką EBS odgrywał w ramach PSI, i nie przyznawały skarżącym chroniących ich praw.

– W przedmiocie zarzutu opartego na naruszeniu zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań

- 73 W ramach zarzutu pierwszego skarżący utrzymują, że zachowania wskazane w pkt 71 powyżej stanowią naruszenie zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań posiadaczy greckich instrumentów dłużnych, ponieważ są sprzeczne z zapewnieniami składanymi przez kolejnych prezesów EBC, J.C. Tricheta i M. Draghiego, oraz przez członków jego kierownictwa. Zgodnie z tymi zapewnieniami, po pierwsze, greckie instrumenty dłużne znajdujące się w posiadaniu EBC nie były przedmiotem „dobrowolnej” wymiany, po drugie, nie istniało żadne ryzyko braku spłaty zobowiązania przez Republikę Grecką, po trzecie, przymusowa restrukturyzacja greckiego długu publicznego nie była możliwa, po czwarte, udział wierzycieli prywatnych w takiej restrukturyzacji był możliwy jedynie na zasadzie dobrowolności, po piąte, zredukowanie wartości nominalnej nie było możliwe, i po szóste, gdyby jednak taka sytuacja wystąpiła, greckie instrumenty dłużne nigdy nie zostałyby przyjęte jako gwarancje. Zdaniem skarżących te szczegółowe, bezwarunkowe i spójne zapewnienia pochodzące z oficjalnych i wiarygodnych źródeł były tego rodzaju, że wzbudziły uzasadnione oczekiwania w podmiotach prawa, które to podmioty były sfrustrowane późniejszymi bezprawnymi zachowaniami EBC, w tym umową w sprawie wymiany z dnia 15 lutego 2012 r. W replice skarżący uściślają, że zawarcie przez EBC mającej charakter poufny i dyskryminacyjny umowy w sprawie wymiany – w sytuacji konfliktu interesów z uwagi na własny status wierzyciela Republiki Greckiej – w celu uniknięcia restrukturyzacji greckiego długu publicznego oraz w celu przyznania sobie pozycji uprzywilejowanego wierzyciela jest sprzeczne z art. 5 TUE i zasadą pewności prawa. W ramach tej restrukturyzacji rola EBC nie ograniczała się do czynności o charakterze czysto konsultacyjnym, ponieważ EBC uczestniczył tam w charakterze członka i głównego aktora „trojki” z uprawnieniami decyzyjnymi i we własnym imieniu.
- 74 EBC odpowiada zasadniczo, że – wręcz przeciwnie – jego komunikaty prasowe oraz oświadczenia publiczne jego pracowników jasno podkreślały i ostrzegały, iż z jednej strony PSI nie należy do kompetencji EBC i że decyzje w tym względzie zostały podjęte przez rządy państw, a z drugiej strony kryzys długu państwowego w Europie przedstawiał znaczące potencjalne ryzyko związane z inwestycjami w greckie instrumenty dłużne. Publikacja EBC z dnia 6 czerwca 2011 r. wyraźnie poruszała kwestię konsekwencji PSI i przestrzegała przed niedogodnościami, jakie mogły wynikać z „nieroztropnego i automatycznego” wykonania tego instrumentu. Tak więc właściwe dokumenty świadczyły o tym, że EBC nie odgrywał decydującej lub decyzyjnej roli w ramach przyjęcia PSI i że żadne stanowisko wyrażone przez tę instytucję w ramach jej kompetencji nie mogło zostać zrozumiane przez skarżących jako gwarancja, że taki PSI nie zostanie przyjęty. Każdy rozważny i przezorny czytelnik tych dokumentów powinien był wiedzieć, że PSI stanowił jedną z możliwych opcji i że jego przyjęcie należało do wyłącznej prawnej i politycznej odpowiedzialności Republiki Greckiej. Wobec braku oświadczeń wykluczających bez wątpliwości możliwość PSI nie istniało jakiegokolwiek dokładne, bezwarunkowe i spójne zapewnienie w tym sensie ze strony EBC.
- 75 Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że prawo do powoływania się na zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań przysługuje każdemu podmiotowi, w którym instytucja Unii wzbudziła powstanie uzasadnionych oczekiwań. Prawo do powoływania się na tę zasadę uzależnione jest jednakże od łącznego spełnienia trzech przesłanek. Po pierwsze, organ administracji Unii musi udzielić zainteresowanemu dokładnych, bezwarunkowych i spójnych zapewnień, pochodzących z uprawnionych i wiarygodnych źródeł. Po drugie, zapewnienia te muszą być takiego rodzaju, by wzbudzały u podmiotu, do którego są skierowane, uzasadnione oczekiwanie. Po trzecie, udzielone zapewnienia muszą być zgodne z mającymi zastosowanie przepisami (zob. podobnie wyroki: z dnia 17 marca 2011 r., AJD Tuna, C-221/09, Zb.Orz., EU:C:2011:153, pkt 71, 72; z dnia 14 marca 2013 r.,

Agrargenossenschaft Neuzelle, C-545/11, Zb.Orz., EU:C:2013:169, pkt 23–25 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 18 czerwca 2010 r., Luksemburg/Komisja, T-549/08, Zb.Orz., EU:T:2010:244, pkt 71; z dnia 27 września 2012 r., Applied Microengineering/Komisja, T-387/09, Zb.Orz., EU:T:2012:501, pkt 57, 58 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 76 Ponadto należy przypomnieć, że o ile każdy podmiot gospodarczy, u którego instytucja wywoła uzasadnione oczekiwania, ma prawo powołać się na zasadę ochrony tych oczekiwań jako na ogólną zasadę prawa Unii, o tyle jednak jeśli rozważny i przezorny podmiot gospodarczy jest w stanie przewidzieć przyjęcie przez Unię środka mogącego wpłynąć na jego interesy, to nie może on powoływać się na tę zasadę w razie przyjęcia takiego środka. W dodatku podmioty gospodarcze nie mogą w sposób uzasadniony oczekiwać utrzymania istniejącej sytuacji, która może zostać zmieniona w ramach uprawnień dyskrecjonalnych przyznanych instytucjom Unii, zwłaszcza w dziedzinie takiej jak polityka pieniężna, której cele uwzględniają ciągłe dostosowywanie się do zmian sytuacji gospodarczej (zob. podobnie i analogicznie wyrok z dnia 10 września 2009 r., Plantanol, C-201/08, Zb.Orz., EU:C:2009:539, pkt 53 i przytoczone tam orzecznictwo; ww. w pkt 75 wyrok AJD Tuna, EU:C:2011:153, pkt 73; ww. w pkt 75 wyrok Agrargenossenschaft Neuzelle, EU:C:2013:169, pkt 26; wyrok z dnia 19 października 2005 r., Cofradía de pescadores „San Pedro de Bermeo” i in./Rada, T-415/03, Zb.Orz., EU:T:2005:365, pkt 78).
- 77 Należy zatem dokonać oceny, czy komunikaty prasowe i publiczne oświadczenia niektórych członków EBC stanowiły dokładne, bezwarunkowe i spójne zapewnienia, pochodzące z uprawnionych i wiarygodnych źródeł, które mogły wzbudzić u skarżących uzasadnione oczekiwania, że wartość ich greckich instrumentów dłużnych nie zostanie poddana obowiązkowej redukcji.
- 78 W tym względzie należy uściślić, że komunikaty prasowe i oświadczenia publiczne przedłożone przez skarżących przedstawiają różne cele i treść. Z jednej strony chodzi zasadniczo o oświadczenia wydane w okresie od kwietnia do czerwca 2011 r. przez ówczesnego prezesa EBC, J.C. Tricheta, i przez M. Draghiego, jego wyznaczonego następcę, który wyrażał w szczególności zadeklarowany i powtarzany sprzeciw EBC wobec restrukturyzacji greckiego długu publicznego i selektywnego wykonania zobowiązania przez Republikę Grecką. Z drugiej strony skarżący podnoszą oświadczenie publiczne pana Biniego Smaghiego, członka Rady Prezesów EBC, z dnia 16 czerwca 2011 r. i wygłoszone przez niego w dniu 15 września 2010 r. przemówienie dotyczące „poprawy ram zarządzania gospodarczego i stabilności Unii, w szczególności w strefie euro”.
- 79 Odnośnie do oświadczeń M. Draghiego i J.C. Tricheta należy stwierdzić, że w świetle, po pierwsze, ich ogólnego charakteru, po drugie, braku kompetencji EBC – właściwie podkreślonego w tych oświadczeniach – w przedmiocie decyzji odnośnie do ewentualnej restrukturyzacji długu publicznego państwa członkowskiego, którego dotyczy selektywne wykonanie zobowiązania, i po trzecie, niepewności panującej wówczas na rynkach finansowych, przede wszystkim jeśli chodzi o przyszły rozwój sytuacji finansowej Republiki Greckiej, oświadczenia te nie mogły zostać zakwalifikowane jako dokładne i bezwarunkowe zapewnienia pochodzące z uprawnionych i wiarygodnych źródeł, a zwłaszcza jeśli chodzi o ewentualne nieprzyjęcie przez to państwo członkowskie decyzji dotyczącej takiej restrukturyzacji. Choć EBC współuczestniczył w nadzorze nad rozwojem sytuacji finansowej Republiki Greckiej w ramach „trojki”, złożonej z tej instytucji, MFW i Komisji, to jednak nie był on kompetentny w przedmiocie decydowania o takim środku, który należy zasadniczo – jeżeli nie wyłącznie – do suwerennej kompetencji i władzy budżetowej danego państwa członkowskiego, w szczególności do jego kompetencji normatywnych, oraz w pewnym zakresie do koordynacji polityki gospodarczej przez państwa członkowskie zgodnie z art. 120 TFUE i nast. W tych okolicznościach sprzeciw wobec takiej restrukturyzacji, taki jak sprzeciw wielokrotnie publicznie wyrażany przez J.C. Tricheta i M. Draghiego w klimacie rosnącej niepewności wśród aktorów rynków finansowych, należy interpretować jako mający zasięg czysto polityczno-gospodarczy. Aktorzy tych rynków, postępując w ten sposób, mieli w szczególności na celu ostrzeżenie przed z jednej strony dodatkowym pogorszeniem ówczesnej sytuacji gospodarczej, a nawet ewentualnej niewypłacalności Republiki Greckiej, której papiery wartościowe z ratingiem z poziomem niewykonania zobowiązania nie mogłyby

już być akceptowane przez EBC i przez krajowe banki centralne jako zabezpieczenie w ramach operacji kredytowych Eurosystemu (zob. przyjętą później decyzję 2012/133), i z drugiej strony ryzykiem, jakie mógł za sobą pociągać taki rozwój wypadków dla stabilności systemu finansowego i dla funkcjonowania Eurosystemu w całości. Należy dodać, że ten sprzeciw kolejnych prezesów EBC wynikał z uściślenia, zgodnie z którym, w wypadku gdyby miało wystąpić takie zaprzestanie wykonywania zobowiązań i dane państwa członkowskie zdecydowałyby o restrukturyzacji długu publicznego, EBC wymagałby, aby ta restrukturyzacja była wsparta dostatecznymi gwarancjami w celu ochrony jego integralności i zaufania rynków finansowych. Wynika stąd, że postępując w ten sposób, EBC też nie wzbudził uzasadnionych oczekiwań, jeśli chodzi o utrzymanie swojego sprzeciwu na wypadek odmiennej decyzji państw członkowskich co do przystąpienia do takiej restrukturyzacji, a nawet odnośnie do swojej ewentualnej prawnej zdolności – nieistniejącej – zapobieżenia takiemu podejściu.

- 80 Odnośnie do oświadczeń pana Biniego Smaghiego należy podkreślić, że ograniczył się on do wskazania publicznie, iż z jednej strony EBC nie mógłby uczestniczyć w „przedłużeniu terminu wymagalności długu greckiego”, ponieważ byłoby to sprzeczne ze stosowanymi przepisami, i z drugiej strony ewentualna restrukturyzacja długu publicznego państwa członkowskiego – jeśli okazałaby się konieczna – byłaby możliwa jedynie na podstawie umowy między wierzycielami i dłużnikami. W tym kontekście wyraźnie wspominał istniejącą dla państw członkowskich strefy euro możliwość przyjęcia KWD, które ułatwiłyby wierzycielom i dłużnikom znalezienie porozumienia w przedmiocie sprawiedliwego podziału ciężarów. Wbrew temu, co podnoszą skarżący, twierdzenia te nie wykluczają ewentualnego przeprowadzenia restrukturyzacji lub decyzji w sprawie restrukturyzacji greckiego długu publicznego lub niewykonania zobowiązania przez Republikę Grecką, lecz jedynie opisują ograniczone pole manewru, jakim dysponuje EBC w takim kontekście, oraz warunki, na jakich taka restrukturyzacja mogłaby lub powinna zostać przeprowadzona. Ponadto nie można stąd wywodzić jakiegokolwiek szczegółowego i bezwarunkowego zapewnienia zmierzającego do tego, że EBC sprzeciwiał się ostatecznie takiej restrukturyzacji, jeśli taka decyzja miałaby zostać podjęta przez państwa członkowskie lub właściwe organy, lub że instytucja ta nie będzie uczestniczyć w danym wypadku i w dowolnej formie w takim środku.
- 81 W niniejszej sprawie przytoczone przez skarżących oświadczenia publiczne członków EBC nie stanowią zatem dokładnych, bezwarunkowych i spójnych zapewnień zmierzających do wykluczenia ewentualnej restrukturyzacji greckiego długu publicznego ani nie pochodzą z uprawnionych i wiarygodnych źródeł w rozumieniu orzecznictwa, tak że zarzut oparty na naruszeniu zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań należy oddalić.
- 82 Ponadto należy jednak uściślić, że – jak podnosi EBC – zakup przez inwestora instrumentów dłużnych państwa członkowskiego stanowi z definicji transakcję zawierającą pewne ryzyko finansowe, ponieważ poddany jest ryzyku związanemu z ewolucją rynków kapitałowych, i że niektórzy spośród skarżących nabyli nawet greckie instrumenty dłużne w okresie, w którym kryzys finansowy Republiki Greckiej osiągnął swój punkt kulminacyjny. Tymczasem w świetle sytuacji ekonomicznej Republiki Greckiej i niepewności dotyczących wówczas tego państwa dani inwestorzy nie mogą utrzymywać, że działali jako rozsądne i przezorne podmioty gospodarcze w rozumieniu orzecznictwa, o którym mowa w pkt 76 powyżej, mogąc się powoływać na istnienie uzasadnionych oczekiwań. Wręcz przeciwnie, w świetle powołanych przez skarżących oświadczeń publicznych na poparcie ich zarzutów (zob. pkt 78 powyżej) inwestorzy ci powinni byli znać wysoce niestabilną sytuację ekonomiczną decydującą o zmianach wartości greckich instrumentów dłużnych nabytych przez nich, jak również znaczne ryzyko niewykonania zobowiązania, choćby jedynie selektywnego, przez Republikę Grecką. Ponadto – jak słusznie podnosi EBC – rozsądny i przezorny podmiot gospodarczy mający wiedzę o tych publicznych oświadczeniach nie mógłby wykluczyć ryzyka restrukturyzacji greckiego długu publicznego przy uwzględnieniu różnic stanowisk panujących w tym względzie wśród państw członkowskich strefy euro i innych zaangażowanych organów, takich jak Komisja, MFW i EBC.

83 Wreszcie, w zakresie, w jakim skarżący podnoszą również w tym kontekście naruszenie zasady pewności prawa, wystarczy stwierdzić, że nie przytoczyli oni żadnego dodatkowego i konkretnego argumentu wskazującego, iż działania EBC w ramach okoliczności przeprowadzenia restrukturyzacji greckiego długu publicznego doprowadziły do ustanowienia przepisów, które pod względem swoich skutków nie były dostatecznie jasne, szczegółowe i przewidywalne (zob. podobnie wyrok z dnia 7 czerwca 2005 r., VEMW i in., C-17/03, Zb.Orz., EU:C:2005:362, pkt 80 i przytoczone tam orzecznictwo), ani nie pozwoliły podmiotom prawa dostatecznie poznać zakresu nałożonych na nie obowiązków (zob. podobnie i analogicznie wyrok z dnia 29 kwietnia 2004 r., Sudholz, C-17/01, Rec, EU:C:2004:242, pkt 34 i przytoczone tam orzecznictwo). A zatem zarzut oparty na naruszeniu zasady pewności prawa również nie może zostać przyjęty.

84 Skarżący nie wykazali zatem istnienia naruszenia przez EBC zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań ani nawet – w tym kontekście – zasady pewności prawa, które to naruszenie mogło pociągnąć za sobą pozaumowną odpowiedzialność tej instytucji.

– W przedmiocie zarzutu opartego na naruszeniu zasady równego traktowania „wierzycieli prywatnych” i klauzuli *pari passu*

85 W ramach zarzutu drugiego skarżący podnoszą naruszenie zasady równego traktowania wierzycieli prywatnych w rozumieniu w szczególności art. 20 i 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, ponieważ EBC i krajowe banki centralne zapewniły poprzez wykonanie umowy w sprawie wymiany z dnia 15 lutego 2012 r., że znajdujące się w ich posiadaniu odpowiednie greckie instrumenty dłużne unikną restrukturyzacji greckiego długu publicznego na podstawie KWD i są uodpornione na zredukowanie ich wartości. EBC, poprzez przyjęcie zachowań, o których mowa w pkt 71 powyżej, bez uwzględnienia sytuacji majątkowej wierzycieli prywatnych i osób oszczędzających, wśród których znajdują się skarżący, naruszył tę zasadę. Zasada równego traktowania wszystkich wierzycieli lub osób oszczędzających również obowiązuje na poziomie międzynarodowym jako zasada zwyczajowa i powinna zostać zakwalifikowana jako zasada ogólna prawa Unii lub jako bezpośredni i szczególny wyraz zasady ogólnej niedyskryminacji na podstawie art. 10 TFUE i art. 20 i 21 karty praw podstawowych. Klauzula zwana *pari condicio creditorum* lub *pari passu*, która zakłada, że wierzyciele są równo traktowani pod względem zapłaty, niezależnie od ich kolejności, ma zastosowanie także względem EBC. Instytucja ta w swoim komunikacie prasowym z dnia 6 września 2012 r. dotyczącym rozpoczęcia programu OMT zaakceptowała „takie samo traktowanie (*pari passu*) jak wierzyciele prywatni lub inni, jeśli chodzi o papiery wartościowe wyemitowane przez państwa strefy euro i nabyte przez Eurosystem w ramach [OMT], zgodnie z warunkami tych papierów wartościowych”. Dlatego nabycie przez EBC greckich instrumentów dłużnych w ramach programu odkupu utworzonego mocą decyzji 2010/281 nie przyznawało temu bankowi żadnego specjalnego traktowania i musiał liczyć się on z takim samym ryzykiem kredytowym jak każdy inny inwestor prywatny lub instytucjonalny. Skarżący jako posiadacze greckich instrumentów dłużnych byli, tak jak EBC i krajowe banki centralne, wierzycielami prawa prywatnego Republiki Greckiej i poniesione przez nich szkody mogły wywołać takie same skutki systemowe dla gospodarki europejskiej. Z powodu wewnętrznej wymiany instrumentów dłużnych zawartych w portfelach EBC i krajowych banków centralnych na nowe papiery wartościowe EBC i owe banki mogły uniknąć „sterowanego i ukrytego niewykonania zobowiązania [zapłaty]” przez Grecję ze skutkiem zdeklasowania innych instrumentów dłużnych, które nie korzystały z takiej zamiany i musiałyby zostać skonfrontowane z „pozostałą zdolnością zapłaty” tego państwa. EBC i krajowe banki centralne zastrzegły sobie w ten sposób statut wierzyciela o „pozycji uprzywilejowanej” na niekorzyść sektora prywatnego, pod pretekstem ich misji polityki pieniężnej. Ponadto EBC mocą swojej decyzji 2012/153 uzależnił w sposób niezgodny z prawem kryteria kwalifikowania greckich instrumentów dłużnych od przyznania na korzyść krajowych banków centralnych programu odkupu papierów wartościowych, którym przyznano niską ocenę w ramach operacji kredytowych Eurosystemu. Skarżący kwestionują, że to nierówne traktowanie jest obiektywnie uzasadnione interesem publicznym lub postanowieniami traktatów, ponieważ art. 127 ust. 1 TFUE, art. 3 ust. 3 i 4 TUE i art. 13 TUE nie przewidują odstępstwa tego rodzaju. W każdym razie EBC nie wykazał, w jakim zakresie umowa

w sprawie wymiany z dnia 15 lutego 2012 r. i zastrzeżony dla krajowych banków centralnych program odkupu wchodziły w zakres jego swobody uznania w dziedzinie polityki pieniężnej, doprowadziły do stabilności cen w strefie euro i miały charakter proporcjonalny oraz były niezbędne.

- 86 EBC zaprzecza temu, że zasada równego traktowania wierzycieli znajduje zastosowanie w ramach klauzul umownych prawa prywatnego, ponieważ emitent instrumentów dłużnych ma prawo, a nie obowiązek włączyć je do dokumentacji związanej z tymi papierami wartościowymi. Nie chodzi tutaj o zasadę uniwersalną prawa międzynarodowego publicznego czy prawa konstytucyjnego wspólną na poziomie państw członkowskich, ani tym bardziej o zasadę ogólną prawa Unii, ponieważ jej stosowanie zależy od wyboru tego emitenta. Nawet przy założeniu, że rzekomy obowiązek przestrzegania tej zasady stanowi nadrzędną regułę prawa Unii, reguła ta tworzyłaby obowiązki prawne głównie po stronie samego emitenta długu, czyli w niniejszej sprawie po stronie Grecji, a nie po stronie jego wierzycieli. EBC ponadto kwestionuje, że jest wierzycielem Republiki Greckiej porównywalnym ze skarżącymi, ponieważ są oni inwestorami spodziewającymi się wysokich zysków i dokonali inwestycji w charakterze wyłącznie prywatnym. EBC natomiast dokonał zakupów greckich instrumentów dłużnych na rynku wtórnym wyłącznie w ramach wykonywania swojego mandatu publicznego, który został mu przyznany na podstawie art. 127 ust. 1 TFUE w związku z art. 3 ust. 3 i 4 TUE i art. 13 ust. 1 TUE, co zostało potwierdzone w oświadczeniu Eurogrupy z dnia 21 lutego 2012 r. oraz w motywach greckiej ustawy nr 4050/2012. Mocą swojej decyzji 2010/281, w zasadniczym celu utrzymania stabilności cen na podstawie art. 127 ust. 1 TFUE, EBC zdecydował się ogłosić czasowy program dotyczący rynków papierów wartościowych, w ramach którego EBC i krajowe banki centralne dokonały zakupu w szczególności papierów wartościowych wyemitowanych przez Republikę Grecką. Celem tych zakupów było utrzymanie „dobrego funkcjonowania mechanizmu transmisji polityki pieniężnej, który ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia stabilności cen i dla ułatwienia »skutecznej realizacji polityki pieniężnej zmierzającej do utrzymania stabilności cen w średnim okresie«, zapewniając [...] płynność rynków instrumentów dłużnych prywatnych i publicznych strefy euro [...]”, to jest z powodów innych niż te, które doprowadziły do wydania decyzji inwestycyjnych innych wierzycieli prywatnych. Ponadto wobec niewyłączenia PSI greckich instrumentów dłużnych znajdujących się w posiadaniu banków centralnych Eurosystemu, w tym greckiego banku centralnego, Eurosystem wpłynął na swą niezależność finansową i funkcjonalną w rozumieniu art. 130 TFUE poprzez naruszenie swojej zdolności refinansowania instytucji kredytowych i interweniowania na rynkach kapitałowych na podstawie art. 18 ust. 1 statutu. Tak więc wobec braku porównywalności analizowanych sytuacji skarżący nie mieli podstaw do podniesienia istnienia nierównego traktowania.
- 87 W pierwszej kolejności Sąd jest zdania, że należy zbadać, czy zachowanie zarzucane EBC stanowi naruszenie zasady równego traktowania, takiej jak ustanowiona w art. 20 i 21 karty praw podstawowych (wyrok z dnia 18 lipca 2013 r., *Sky Italia*, C-234/12, Zb.Orz., EU:C:2013:496, pkt 15), której to zasady EBC jako instytucja Unii ma obowiązek przestrzegać jako nadrzędnej zasady prawa Unii chroniącej podmioty indywidualne. Ogólna zasada równego traktowania wymaga bowiem, aby porównywalne sytuacje nie były traktowane w odmienny sposób, a sytuacje odmienne nie były traktowane jednakowo, chyba że takie traktowanie jest uzasadnione w sposób obiektywny. Porównywalność odmiennych sytuacji należy oceniać w świetle ogółu cechujących je elementów. Elementy te winny być w szczególności określone i ocenione w świetle przedmiotu i celu aktu Unii, który wprowadza rzeczne rozróżnienie. Należy poza tym uwzględnić zasady i cele dziedziny prawa, do której należy sporny akt (zob. wyroki: z dnia 16 grudnia 2008 r., *Arcelor Atlantique et Lorraine i in.*, C-127/07, Zb.Orz., EU:C:2008:728, pkt 23, 25, 26 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 12 maja 2011 r., *Luksemburg/Parlament i Rada*, C-176/09 Zb.Orz., EU:C:2011:290, pkt 31, 32 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 88 Tymczasem w niniejszej sprawie skarżący wychodzą z błędnego założenia, twierdząc, że wszystkie podmioty indywidualne, które nabyły greckie instrumenty dłużne jako osoby oszczędzające lub wierzyciele „prywatni” Republiki Greckiej z jednej strony i EBC i krajowe banki centralne Eurosystemu z drugiej strony, znajdowały się – w świetle zasad i celów właściwych reguł, na których opierały się zarzucane działania – w sytuacji porównywalnej, a nawet identycznej, dla celów stosowania ogólnej

zasady równego traktowania. Argumentacja ta pomija w szczególności, że EBC i przytoczone krajowe banki centralne, dokonując zakupu greckich instrumentów dłużnych, zwłaszcza na podstawie decyzji 2010/281, działały w wykonaniu swojej podstawowej misji zgodnie z art. 127 ust. 1 i 2 TFUE, a w szczególności art. 18 ust. 1 tiret pierwsze statutu w celu utrzymania stabilności cen i prawidłowego zarządzania polityką pieniężną oraz w granicach wyznaczonych przez przepisy tej decyzji (zob. motyw 5 tej decyzji).

- 89 Po pierwsze, program odkupu instrumentów dłużnych państwa, w tym greckich, ustanowiony mocą decyzji 2010/281, był zatem wyraźnie oparty na art. 127 ust. 2 tiret pierwsze TFUE, a w szczególności na art. 18 ust. 1 statutu, i wpisywał się – w obliczu kryzysu finansowego, na który zastała wystawiona Grecja – w kontekst „panujący[ch] [...] na rynkach finansowych nadzwyczajny[ch] okoliczności[...] charakteryzujący[ch] się poważnymi napięciami w niektórych segmentach rynku, które zakłóca[ły] mechanizm transmisji polityki pieniężnej, a tym samym skuteczną realizację polityki pieniężnej zmierzającej do utrzymania stabilności cen w średnim okresie”. Zgodnie z tą decyzją program ów stanowi „część wspólnej polityki pieniężnej Eurosystemu” w celu „przeciwdziałani[a] nieprawidłowemu działaniu rynków papierów wartościowych oraz przywróceniu[a] prawidłowego funkcjonowania mechanizmu transmisji polityki pieniężnej” (motywy 2–4 tej decyzji). Skarżący nie podważają tych podstaw jako takich i ograniczają się do oparcia porównywalności analizowanych sytuacji na jednej okoliczności, że inwestorzy prywatni i banki centralne Eurosystemu, którzy nabyli greckie instrumenty dłużne, byli wierzycielami Grecji dysponującymi równymi prawami.
- 90 W tym względzie należy bowiem przypomnieć, że zgodnie z art. 18 ust. 1 tiret pierwsze statutu, „[a]by osiągnąć cele ESBC i wykonywać swe zadania, EBC i krajowe banki centralne mogą” w szczególności „dokonywać operacji na rynkach finansowych [...] kupna i sprzedaży bezwarunkowej (na rynku kasowym i terminowym) [...] wyrażone w wierzytelnościach i papierach zbywalnych w euro lub innych walutach”. Wynika stąd, że program odkupu instrumentów dłużnych państwa, a zatem zakup przez banki centralne Eurosystemu takich papierów wartościowych, uczestniczył w podstawowych zadaniach ESBC w rozumieniu art. 127 ust. 1 i 2 TFUE w związku z art. 282 ust. 1 TFUE i że, ściślej rzecz ujmując, środki te opierały się na uprawnieniu przewidzianym w art. 18 ust. 1 tiret pierwsze statutu. Ponadto z tego ostatniego przepisu wynika, że zakup przez te banki centralne instrumentów dłużnych państwa na rynku wtórnym ma jedno zadanie: osiągnięcie celów ESBC i wykonanie swoich zadań, co wyklucza każdą podstawę obcą temu celowi, w szczególności zamiarowi osiągnięcia wysokich zysków z inwestycji, a nawet z transakcji o charakterze spekulacyjnym.
- 91 Należy zatem stwierdzić, że skarżący, jako inwestorzy lub osoby oszczędzające, działający na swój własny rachunek i w swoim wyłącznie prywatnym interesie w celu uzyskania maksymalnych zysków ze swoich inwestycji, znajdowali się w odmiennej sytuacji aniżeli sytuacja banków centralnych Eurosystemu. Nawet jeśli zgodnie ze stosowanym prawem prywatnym te banki centralne nabyły przy zakupie państwowych instrumentów dłużnych – tak jak inwestorzy prywatni – status wierzyciela państwa emitenta i dłużnika, to sam ten wspólny punkt nie może uzasadniać uznania ich jako znajdujących się w sytuacji podobnej, a nawet identycznej z sytuacją rzeczonych inwestorów. Takie podejście przyjęte z punktu widzenia samego prawa prywatnego nie uwzględnia bowiem ani kontekstu prawnego operacji zakupu tych papierów wartościowych przez banki centralne, ani celów interesu publicznego, do realizacji których są one zobowiązane w tym kontekście na podstawie podlegających stosowaniu zasad prawa pierwotnego, którego zasady i cele powinny być uwzględniane dla oceny porównywalności danych sytuacji w świetle ogólnej zasady równego traktowania (zob. orzecznictwo przytoczone w pkt 87 powyżej).
- 92 Trzeba więc skonkludować, że skarżący, jako inwestorzy prywatni, którzy zakupili greckie instrumenty dłużne w swoim jedynym celu prywatnego interesu majątkowego, niezależnie od szczegółowego motywu ich decyzji inwestycyjnych, znajdowali się w sytuacji odmiennej niż sytuacja banków centralnych Eurosystemu, których decyzja inwestycyjna była wyłącznie podyktowana celami interesu publicznego, takimi jak określone w art. 127 ust. 1 i 2 TFUE w związku z art. 282 ust. 1 TFUE oraz

art. 18 ust. 1 tiret pierwsze statutu. Tak więc, wobec braku porównywalności analizowanych sytuacji, zawarcie i wykonanie umowy w sprawie wymiany z dnia 15 lutego 2012 r. nie mogą stanowić naruszenia zasady równego traktowania.

- 93 Po drugie, skarżący nie mają również podstaw do twierdzenia zasadniczo, że inwestorzy prywatni i banki centralne Eurosystemu są w porównywalnych sytuacjach z punktu widzenia wpływu na europejską gospodarkę skutków zredukowania wartości swoich wierzytelności. Zdaniem skarżących obciążenia nałożone na samych inwestorów prywatnych w ramach restrukturyzacji greckiego długu publicznego „mogą wywołać te same skutki systemowe dla gospodarki europejskiej” co udział na zasadzie równości banków centralnych Eurosystemu w tej restrukturyzacji, której uniknęły one, zawierając i wykonując umowę w sprawie wymiany z dnia 15 lutego 2012 r. Nawet przy założeniu, że w drodze argumentu skarżący zamierzają podnieść, iż PSI i procedura na podstawie KWD były tego rodzaju, że poważnie naruszały zaufanie inwestorów prywatnych i instytucjonalnych do rzeczywistej wartości greckich instrumentów dłużnych, a zatem do wiarygodności Republiki Greckiej jako dłużnika – która to obawa znajdowała się u podstaw pierwotnego sprzeciwu EBC względem selektywnego spełniania zobowiązania Republiki Greckiej i częściowej restrukturyzacji jej długu publicznego (zob. pkt 78–80 powyżej) – skarżący sprecyzowali i nie wsparli argumentami tego, że konsekwencje te były porównywalne z konsekwencjami, jakie musiały ponosić banki centralne Eurosystemu, i że mogły one zakłócić funkcjonowanie tego systemu w taki sam sposób. Wręcz przeciwnie, w świetle całkowitej kwoty wartości nabytych greckich instrumentów dłużnych i znajdujących się w posiadaniu tych banków centralnych, takiej jak kwota podkreślona przez samych skarżących, ewentualny udział tych banków w restrukturyzacji długu publicznego państwa członkowskiego strefy euro, niezależnie od kwestii zgodności z prawem w świetle art. 123 TFUE (zob. pkt 114 poniżej), stanowiłby ryzyko wpływu na integralność finansową Eurosystemu w całości, a w szczególności jego zdolności do interwencji na rynkach kapitałowych i do refinansowania instytucji kredytowych na podstawie art. 18 ust. 1 tiret pierwsze i drugie statutu. W tym względzie należy uściślić, że instrumenty dłużne państwa stanowią równocześnie zabezpieczenia, które te banki centralne z reguły mają obowiązek zaakceptować dla celów operacji kredytowych w ramach Eurosystemu oraz w celu utrzymania dostępu krajowych instytucji kredytowych do środków pieniężnych (zob. pkt 6 dokumentacji ogólnej, o której mowa w pkt 4 powyżej). Wynika stąd, że należy również oddalić zarzut, zgodnie z którym EBC i krajowe banki centralne Eurosystemu zastrzegły sobie statut wierzyciela o „pozycji uprzywilejowanej” na niekorzyść sektora prywatnego „pod pretekstem ich misji polityki pieniężnej”.
- 94 Po trzecie, w tym kontekście nieskuteczny powinien być argument skarżących, zgodnie z którym EBC w drodze swojej decyzji 2012/153 uzależnił w sposób niezgodny z prawem kryteria kwalifikowania greckich instrumentów dłużnych od przyznania na rzecz krajowych banków centralnych programu odkupu papierów wartościowych, które otrzymały słabą ocenę w ramach operacji kredytowych Eurosystemu. Nawet jeśli argument ten służy podniesieniu nierównego traktowania przypisywanego EBC na niekorzyść inwestorów prywatnych, a w szczególności skarżących, to ci ostatni również nie uściłili i nie wsparli tego argumentem, że znajdowali się w sytuacji analogicznej do sytuacji krajowych banków centralnych. Jak zatem zasadniczo orzekł już Sąd w swoim ww. w pkt 44 postanowieniu *Accorinti i in./EBC* (EU:T:2014:611, pkt 76–78), nawet jeśli obowiązek w zakresie wzmocnienia przez Republikę Grecką zabezpieczenia na korzyść krajowych banków centralnych w formie programu odkupu miał swoją podstawę prawną w decyzji 2012/153, to obowiązek ten miał na celu wyłącznie zagwarantowanie utrzymania dla tych banków centralnych możliwości akceptowania greckich instrumentów dłużnych jako odpowiednich zabezpieczeń dla celów operacji kredytowych Eurosystemu w rozumieniu art. 18 ust. 1 tiret drugie statutu, skoro w braku takiego wzmocnienia kredytu rzeczony papiery wartościowe nie spełniały już minimalnych wymogów Eurosystemu w dziedzinie progów jakości kredytu w oparciu o odpowiednie kryteria dokumentacji ogólnej. Obowiązek ten zapewniał więc utrzymanie marginesu swobody banków centralnych Eurosystemu na podstawie art. 127 ust. 1 i 2 TFUE w związku z art. 282 ust. 1 TFUE oraz art. 18 ust. 1 tiret pierwsze i drugie statutu i stąd miał na celu sytuację nieporównywalną z sytuacją, w której znajdowali się inwestorzy prywatni. Skoro bowiem ci ostatni nabyli i posiadali greckie instrumenty dłużne w celu wyłącznie prywatnym, to

znajdowali się oni w sytuacji odmiennie niż banki centralne Eurosystemu wyposażone w uprawnienia i zadania na podstawie wyżej wymienionych przepisów. Wynika stąd, że skarżący nie mogli występować – w oparciu o zasadę równego traktowania – z żądaniem uzyskania korzyści analogicznej do programu odkupu ich instrumentów dłużnych przez Grecję.

- 95 W każdym razie, jak już orzekł Sąd w swoim ww. w pkt 44 postanowieniu Accorinti i in./EBC (EU:T:2014:611, pkt 85), wzmocnienie zabezpieczenia kredytu nakazane w art. 1 ust. 1 decyzji 2012/153 gwarantowało utrzymanie kryteriów kwalifikowania ogółu greckich instrumentów dłużnych objętych tym wzmocnieniem, w tym tych będących przedmiotem konwersji na podstawie KWD. Decyzja ta chroniła zatem owe papiery wartościowe, wśród nich te znajdujące się w posiadaniu skarżących i będące przedmiot zamiany, przed dodatkową stratą, jaka mogła wyniknąć z obniżenia ich ratingu, a nawet niewypłacalności Republiki Greckiej. Wynika stąd, że w tym aspekcie skarżący również nie mają podstaw do podnoszenia nierównego traktowania na ich niekorzyść.
- 96 Wynika stąd, że skarżący nie znajdowali się, odnośnie do przytoczonych aspektów i zachowań, w tym umowy w sprawie wymiany z dnia 15 lutego 2012 r. i decyzji 2012/153, w sytuacjach porównywalnych czy nawet identycznych z sytuacjami banków centralnych Eurosystemu, które mogły uzasadniać wniosek co do istnienia naruszenia zasady równego traktowania.
- 97 Skarżący nie wykazali zatem naruszenia przez EBC zasady równego traktowania, które mogłyby pociągnąć za sobą odpowiedzialność pozaumowną tej instytucji.
- 98 W drugiej kolejności, odnośnie do zarzutów opartych na klauzuli *pari passu*, należy, po pierwsze, podnieść, że istnienie takiej reguły w porządku prawnym Unii nie zostało wykazane.
- 99 W tym względzie należy stwierdzić, iż podnoszona przez skarżących okoliczność, że Principles Consultative Group (PCG) zaproponowała w swoim sprawozdaniu zatytułowanym „Principles for Stable Capital Flows and Fair Debt Restructuring in Emerging Markets” z 2010 r. uznanie, w odniesieniu do „wschodzących rynków”, zastosowania klauzuli *pari passu* na poziomie międzynarodowym, jest bez znaczenia, jeśli chodzi o kwestię, czy taka zasada istnieje w porządku prawnym Unii. Skarżący tak samo nie mogli skutecznie powołać się na rozporządzenie Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.U. L 160, s. 1). Rozporządzenie to – wręcz przeciwnie – stwierdzało istnienie istotnych różnic w tej kwestii w krajowych porządkach prawnych, w tym jeśli chodzi o preferencyjne traktowanie wierzycieli (motyw 11 tego samego rozporządzenia), i ograniczyło się do ustanowienia norm kolizyjnych, w szczególności w celu skoordynowania podziału funduszy masy dla zapewnienia równego traktowania wierzycieli (motywy 21 i 23 tego rozporządzenia).
- 100 Ponadto w zakresie, w jakim zasada nakazująca *pari passu* oznacza równe traktowanie wierzycieli bez uwzględnienia odmiennych sytuacji, w jakich znajdują się zwłaszcza inwestorzy prywatni z jednej strony i banki centralne Eurosystemu działające w wykonaniu swoich zadań na podstawie art. 127 TFUE i art. 18 statutu z drugiej strony, uznanie takiej zasady w porządku prawnym Unii mogłoby napotkać na przeszkodę w postaci zasady równego traktowania, takiej jak opisana w pkt 87 powyżej.
- 101 Po drugie i w konsekwencji, jedynie włączenie klauzuli *pari passu* do klauzul umownych, w tym tych związanych z emisją i sprzedażą państwowych instrumentów dłużnych, regulujących stosunek między emitentem i dłużnikiem a posiadaczem i wierzycielem obligacji, może w danym wypadku przyznać prawnie wiążący charakter tej klauzuli. Ów obligatoryjny charakter zależałby zatem od autonomicznej decyzji emitenta danych obligacji, zwłaszcza w ramach ogólnych warunków towarzyszących ich emisji, odnośnie do poddania się stosowaniu takiej klauzuli poprzez zobowiązanie się do równego traktowania swoich wierzycieli. Jak słusznie podnosi EBC, wynika stąd ponadto, że w niniejszej sprawie emitentem greckich instrumentów dłużnych, który w danym wypadku może być związany klauzulą *pari passu*, jest samo państwo greckie, a nie banki centralne Eurosystemu jako wierzyciele i posiadacze takich papierów wartościowych.

102 Wreszcie, skarżący nie mają podstaw, aby przytaczać decyzję EBC w sprawie OMT, wydaną po wystąpieniu faktów istotnych w niniejszej sprawie, która z uwagi na jej przesłanki oraz szczególnie zakres stosowania, czyli istnienie pełnego programu dostosowania makroekonomicznego lub programu zapobiegawczego EFSF i ESM, ma na celu sytuację nieporównywalną z sytuacją niespotykanego kryzysu długu publicznego, z którym została skonfrontowana Republika Grecka na początku roku 2012, i w ramach których to sytuacji stosowanie klauzuli *pari passu* zależy ściśle od warunków emisji przez dłużnika emitenta danych papierów wartościowych (zob. pkt 37 powyżej).

103 Niniejszy zarzut należy zatem oddalić w całości.

– W przedmiocie zarzutu opartego na nadużyciu władzy i utrzymywanym naruszeniu zasad proporcjonalności, „spójności i racjonalności”

104 W ramach zarzutu trzeciego skarżący zarzucają EBC, po pierwsze, nadużycie władzy, ponieważ EBC nie przysługuje swoboda uznania – lub przynajmniej przekroczenie tej swobody – w celu ochrony swojego budżetu finansowego przed stratą finansową, jaką muszą ponieść wierzyciele prywatni, i po drugie, naruszenie zasad proporcjonalności, „spójności i racjonalności” wynikających z „art. 5 ust. 4 TUE w związku art. 296 TFUE”. EBC, przyznając w interesie własnym oraz w interesie krajowych banków centralnych uprzywilejowane traktowanie z niekorzyścią dla wierzycieli prywatnych poprzez wykorzystanie uprawnień, jakimi nie dysponują skarżący, dopuścił się nadużycia władzy. Taki środek nie wpisuje się bowiem w ramy polityki pieniężnej przeznaczonej do zapewnienia stabilności cen. Ponadto w drodze umowy w sprawie wymiany z dnia 15 lutego 2012 r. EBC ochronił swoje zasoby finansowe, unikając strat, jakie musieli ponieść jedynie wierzyciele i prywatne osoby oszczędzające, i to bez przysługującej im w tym celu swobody uznania, przynajmniej korzystając z niej w sposób stanowiący nadużycie tego uprawnienia, „zwłaszcza poprzez zdefiniowanie wzmocnienia zabezpieczenia kredytu, o którym zdecydowali szefowie państw i rządów strefy euro w dniu 21 lipca 2011 r.”. Zdaniem skarżących to nadużycie władzy wynika z braku uzasadnienia odnośnie do konkretnego celu realizowanego przez EBC za pomocą przyjętych środków, które mają zatem – także w tym względzie – charakter arbitralny. Zachowania EBC zostały bowiem uzasadnione celem determinującym, a nawet wyłącznym, polegającym na stworzeniu statusu wierzyciela uprzywilejowanego mogącego uniknąć – w odróżnieniu do wierzycieli prywatnych – restrukturyzacji greckiego długu publicznego greckiego. W każdym razie te zachowania EBC, jak również jego decyzje nie przestrzegały zasad proporcjonalności, spójności i racjonalności. Wreszcie, pomijając uwzględnienie, przy okazji negocjacji z Republiką Grecką umowy w sprawie wymiany, szczególnej sytuacji inwestorów prywatnych, EBC naruszył naczelne zasady prawa Unii i dopuścił się poważnego i oczywistego przekroczenia granic wykonywania swoich kompetencji. Wierzyciele prywatni byli zatem jedynymi podmiotami, które były zmuszone ponieść w sposób nieuzasadniony i „stanowiący sankcję” niekorzystne konsekwencje narzuconej restrukturyzacji greckiego długu publicznego, podczas gdy EBC, najważniejszy wierzyciel, uniknął tego. Niemniej jednak obniżenie wartości nominalnej greckich instrumentów dłużnych poddanych PSI byłoby z pewnością mniejsze, gdyby EBC właściwie uczestniczył w tej restrukturyzacji na takiej samej zasadzie jak wierzyciele prywatni.

105 EBC domaga się oddalenia niniejszego zarzutu. Odgrywał on jedynie rolę konsultacyjną w ramach złożonego procesu negocjacji na poziomie politycznym i makroekonomicznym, którego cel polegał na zapewnieniu wsparcia dla wielu wierzycieli i innych instytucji finansowych po to, by uniknąć niewykonania zobowiązania zapłaty przez Republikę Grecką, co ostatecznie doprowadziło do PSI. Ponadto na EBC nie spoczywał obowiązek uzasadnienia przepisów przyjętych przez Republikę Grecką z punktu widzenia zasady proporcjonalności. Zważywszy na zgodność z prawem Unii decyzji Republiki Greckiej o wyłączeniu udziału EBC w PSI, doradcza działalność tej instytucji nie powinna zostać uznana za stanowiącą niewłaściwe korzystanie z jej własnych kompetencji. Negocjacje odnośnie do umowy w sprawie wymiany z dnia 15 lutego 2012 r. były konieczne na płaszczyźnie technicznej do

zagwarantowania wykonania decyzji podjętej przez greckiego prawodawcę. Nie istniał żaden konflikt interesów po stronie EBC, którego działalność była zgodna z zadaniem ochrony własnej niezależności finansowej w celu wykonania zadań przewidzianych w traktacie FUE.

- 106 Tytułem wstępu należy podkreślić, że akt jest dotknięty wadą nadużycia władzy, jeżeli z obiektywnych, właściwych dla danej sprawy i spójnych poszlak wynika, że został on przyjęty wyłącznie lub w znacznej mierze w celu innym niż wskazany albo w celu obejścia procedury specjalnie przewidzianej w traktacie dla okoliczności danej sprawy (zob. wyrok z dnia 23 października 2008 r., People’s Mojahedin Organization of Iran/Conseil, T-256/07, Zb.Orz., EU:T:2008:461, pkt 151 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 107 Należy stwierdzić, że w drodze niniejszego zarzutu skarżący podważają zgodność z prawem zachowania EBC zasadniczo z tych samych powodów co przytoczone na poparcie dwóch pierwszych zarzutów. Tymczasem, zważywszy na rozważania przedstawione w pkt 87–96 powyżej, skarżący nie zdołali powołać obiektywnych, istotnych i spójnych poszlak, które wskazywałyby, iż BCE w drodze zarzucanych zachowań dopuścił się nadużycia władzy, wykroczył poza przysługujące mu w szerokim zakresie swobodne uznanie na podstawie art. 127 ust. 1 i 2 TFUE w związku z art. 282 ust. 1 TFUE oraz art. 18 ust. 1 tiret pierwsze i drugie statutu lub dopuścił się poważnego i oczywistego przekroczenia granic tych kompetencji w dziedzinie polityki pieniężnej w rozumieniu zasad przypomnianych w pkt 67–69 powyżej.
- 108 Stworzenie, w drodze zawarcia i wykonania umowy w sprawie wymiany z dnia 15 lutego 2012 r., rzekomego „statusu wierzyciela uprzywilejowanego” banków centralnych Eurosystemu w celu uniknięcia restrukturyzacji greckiego długu publicznego w oparciu o PSI i na podstawie zastosowania KWD nie może zatem zostać uznane za stanowiące nadużycie lub przekroczenie granic kompetencji EBC. Wręcz przeciwnie, środki te wpisywały się w ramy wykonywania podstawowych kompetencji i zadań w zakresie, w jakim miały szczególnie na celu zachowanie marginesu działania tych banków centralnych i zapewnienie dalszego odpowiedniego funkcjonowania Eurosystemu (zob. pkt 93 powyżej). Tak samo decyzja 2012/153 jako taka zobowiązywała Republikę Grecką do dostarczenia krajowym bankom centralnym wzmocnienia zabezpieczenia kredytów, aby mogły one akceptować greckie instrumenty dłużne jako odpowiednie zabezpieczenie dla celów operacji kredytowych Eurosystemu w rozumieniu art. 18 ust. 1 tiret drugie statutu (zob. pkt 94 powyżej).
- 109 Należy zatem oddalić zarzuty oparte na nadużyciu władzy lub przekroczeniu.
- 110 Wreszcie, argumenty przytoczone na poparcie zarzutów opartych na naruszeniu zasad proporcjonalności, „spójności i racjonalności” oraz naruszeniu wynikającym z „art. 5 ust. 4 TUE w związku art. 296 TFUE” są do tego stopnia związane, ogólne i nieprecyzyjne, że nie pozwalają na zrozumienie, w jakim zakresie zarzuty te różnią się od tych, które zostały już zbadane i oddalone. Zarzuty te należy zatem również oddalić.
- 111 Tak więc części zarzutu podniesione w ramach zarzutu trzeciego nie mogą zostać uwzględnione i nie są tego rodzaju, że uzasadniają powstanie odpowiedzialności pozaumownej EBC.
- W przedmiocie zarzutu opartego na naruszeniu art. 123 TFUE i 127 TFUE, jak również art. 21 statutu
- 112 W ramach zarzutu czwartego skarżący utrzymują, że EBC naruszył art. 123 TFUE i 127 TFUE oraz art. 21 statutu. Dopuścił się on poważnego i oczywistego wykroczenia poza przysługujące mu w szerokim zakresie swobodne uznanie na podstawie tych norm, negocjując umowę w sprawie wymiany z dnia 15 lutego 2012 r. i uzyskując status wierzyciela uprzywilejowanego, czego obowiązujące przepisy nie przewidywały. Jest to tym bardziej prawdą, że EBC znajdował się w sytuacji konfliktu interesów, zważywszy na jego pozycję w ramach „trojki” i Eurogrupy, pozycję wierzyciela

Republiki Greckiej, jak również pozycję strażnika polityki pieniężnej w rozumieniu art. 127 TFUE. Środki te nie mogą zostać usprawiedliwione niezależnością lub autonomią EBC, taką jak uznana przez traktaty, ponieważ interwencje i decyzje dotyczące polityki pieniężnej, dla których właściwy jest EBC, służą realizacji ogólnych celów Unii i muszą przestrzegać prawa Unii, a zatem zasady równego traktowania. Skarżący dodają, że „EBC, poprzez wykroczenie poza zakres swobodnego uznania albo nadużycie władzy, bądź naruszył kompetencje, jakie są mu przyznane w art. 127 TFUE, bądź naruszył art. 123 TFUE”. Według skarżących, o ile stabilność cen jest celem polityki pieniężnej, o tyle stabilność finansowa uzyskana za sprawą pomocy przyznanej w drodze nabycia papierów wartościowych państwa strefy euro w trudnościach nie należy do zadań Eurosystemu.

113 EBC wnosi o oddalenie niniejszego zarzutu.

114 Wystarczy stwierdzić, że argumentacja przytoczona na poparcie tego zarzutu jest szczególnie ogólna i zwięzła i że w znacznej mierze pokrywa się z argumentami powołanymi na poparcie zarzutów pierwszego i drugiego, tak że rozważania przedstawione w pkt 87–96 i 107–110 powyżej znajdują zastosowanie *mutatis mutandis*. Ponadto argumentacja ta jest wewnętrznie niespójna, ponieważ jest przeznaczona do wsparcia naruszenia art. 123 TFUE w związku z art. 21 statutu. Zarzucane EBC zachowania, w szczególności zawarcie umowy w sprawie wymiany z dnia 15 lutego 2012 r. – jak podnoszą sami skarżący – miały bowiem na celu uniknięcie udziału banków centralnych Eurosystemu w restrukturyzacji greckiego długu publicznego poprzez poświęcenie części wartości greckich instrumentów dłużnych znajdujących się w ich odpowiednich portfelach. Niemniej jednak należy stwierdzić, że taki bezwarunkowy udział pociągałby za sobą ryzyko kwalifikacji jako interwencji ze skutkiem równoznacznym ze skutkiem bezpośredniego nabycia przez te banki centralne państwowych papierów wartościowych, co jest zakazane przez art. 123 TFUE.

115 Tak więc części zarzutu podniesione w ramach zarzutu czwartego nie mogą zostać uwzględnione i nie są tego rodzaju, że uzasadniają powstanie odpowiedzialności pozaumownej EBC.

116 W świetle całości powyższych rozważań należy stwierdzić, że żaden z podniesionych przez skarżących zarzutów niezgodności z prawem nie jest w stanie spełnić pierwszej przesłanki powstania odpowiedzialności pozaumownej EBC w rozumieniu art. 340 tiret trzecie TFUE. Należy zatem oddalić żądania odszkodowania w zakresie, w jakim są one oparte na odpowiedzialności pozaumownej EBC z tytułu aktu niezgodnego z prawem, z tego jedyne powodu i bez konieczności badania przesłanki rzeczywistego charakteru szkody oraz istnienia związku przyczynowego między utrzymywanym zachowaniem a powołaną szkodą.

2. W przedmiocie odpowiedzialności pozaumownej EBC z tytułu aktu normatywnego zgodnego z prawem

117 Pomocniczo skarżący podnoszą poniesienie przez nich szkody o charakterze nienormalnym i szczególnym w rozumieniu orzecznictwa, która to szkoda daje im prawo do odszkodowania nawet w wypadku braku zgodnego z prawem aktu BCE. W niniejszej sprawie rzekomo została im „wyrządzona niewspółmierna i niedopuszczalna szkoda w zakresie samej istoty” ich prawa własności jako posiadaczom greckich instrumentów dłużnych, w ten sposób, że wartość nominalna tych papierów wartościowych została zredukowana w sposób nieproporcjonalny.

118 EBC kwestionuje zarówno istnienie systemu odpowiedzialności w związku z działaniem zgodnym z prawem Unii, jak i istnienie w niniejszej sprawie szkody o charakterze nienormalnym i szczególnym.

119 Odnośnie do odpowiedzialności pozaumownej Unii w związku z działaniem zgodnym z prawem należącym do sfery jej kompetencji prawodawczych, z utrwalonego orzecznictwa Trybunału, podlegającego zastosowaniu *mutatis mutandis* do odpowiedzialności pozaumownej EBC na podstawie art. 340 akapit trzeci TFUE, wynika, że w obecnym stanie prawa Unii porównawcze badanie

porządków prawnych państw członkowskich nie pozwala potwierdzić istnienia reżimu odpowiedzialności pozaumownej Unii z tytułu zgodnego z prawem wykonywania przez nią działalności należącej do sfery normatywnej (zob. wyrok z dnia 14 października 2014 r., *Buono i in./Komisja*, C-12/13 P i C-13/13 P, Zb.Orz., EU:C:2014:2284, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo). Tymczasem w niniejszej sprawie niektóre z aktów wskazanych przez skarżących, a wśród nich decyzja 2012/153, należą do wykonywania przez EBC jego własnych kompetencji normatywnych. Z tego jedyne powodów należy zatem oddalić żądanie odszkodowania w zakresie dotyczącym przyjętych przez EBC aktów o charakterze generalnym lub odmowy przyjęcia przez tę instytucję takiego aktu, o czym mowa w pkt 71 powyżej.

- 120 Ponadto należy uściślić, że w niniejszej sprawie skarżący nie mogą utrzymywać, iż ponieśli szkodę o charakterze nienormalnym i szczególnym, która może uzasadniać taką odpowiedzialność, w wypadku gdy miałyby ona jednak być uznana co do jej istoty. Z utrwalonego orzecznictwa wynika bowiem, że z jednej strony szkoda przedstawia „nienormalny” charakter, jeśli wykracza poza granice ryzyka gospodarczego właściwego dla działalności w danym sektorze gospodarki (zob. wyrok z dnia 7 listopada 2012 r., *Syndicat des thoniers méditerranéens i in./Komisja*, T-574/08, EU:T:2012:583, pkt 78 i przytoczone tam orzecznictwo). Z drugiej strony szkodę należy zakwalifikować jako „szczególną”, jeśli dany akt dotyczy szczególnej kategorii podmiotów gospodarczych w sposób nieproporcjonalny w porównaniu z innymi podmiotami (wyroki: z dnia 28 kwietnia 1998 r., *Dorsch Consult/Rada i Komisja*, T-184/95, Rec, EU:T:1998:74, pkt 80; z dnia 10 lutego 2004 r., *Afrikanische Frucht-Compagnie i Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert/Rada i Komisja*, T-64/01 i T-65/01, Rec, EU:T:2004:37, pkt 151).
- 121 W niniejszej sprawie szkoda podnoszona przez skarżących nie wykracza poza granice ryzyka gospodarczego związanego z działalnością handlową w ramach sektora finansowego, w szczególności jeśli chodzi o transakcje dotyczące rynkowych instrumentów dłużnych wyemitowanych przez państwo, przede wszystkim w sytuacji, w której to państwo – tak jak Republika Grecka od końca 2009 r. – przedstawia ograniczoną ocenę. Wręcz przeciwnie, niezależnie od ogólnej zasady, zgodnie z którą każdy musi ponosić ryzyko niewypłacalności swojego dłużnika, w tym państwa, transakcje takie dokonują się na rynkach szczególnie zmiennych, często podlegających niekontrolowanym zmianom i ryzyku w zakresie obniżenia lub wzrostu wartości takich papierów wartościowych, co może zachęcać do spekulacji w celu uzyskania wysokich zysków w krótkim okresie. Tak więc nawet przy założeniu, że wszyscy skarżący nie byli zaangażowani w transakcje o charakterze spekulacyjnym, powinni być oni świadomi tych zmian i ryzyka odnośnie do ewentualnej znacznej utraty wartości nabytych papierów wartościowych. Jest to tym bardziej prawdziwe, że będąca emitentem Republika Grecka już nawet przed rozpoczęciem się tam kryzysu finansowego w 2009 r. stawiała czoła poważnemu zadłużeniu i wysokiemu deficytowi. Szkoda poniesiona z powodu PSI nie może zatem zostać zakwalifikowana jako „nienormalna” w rozumieniu przytoczonego orzecznictwa.
- 122 Nie jest też możliwe zakwalifikowanie tej szkody jako „szczególnej”, ponieważ skarżący podlegali – na takiej samej podstawie jak wszyscy inni inwestorzy prywatni, zapewne z wyjątkiem banków centralnych Eurosystemu – pod PSI oraz pod mechanizm redukcji oparty na greckiej ustawie nr 4050/2012. W tych okolicznościach i przy uwzględnieniu dużej liczby inwestorów, których dotyczy ta sytuacja i którzy zostali wskazani przez tę ustawę w sposób ogólny i obiektywny w oparciu o, w szczególności, numery serii tych papierów wartościowych, skarżący nie mogą zostać uznani za należących do szczególnej kategorii podmiotów gospodarczych, które odniosły skutki w sposób nieproporcjonalny w porównaniu z innymi podmiotami.
- 123 W świetle całości powyższych rozważań skargę należy oddalić w całości bez konieczności badania dopuszczalności dowodów przedstawionych po raz pierwszy w replice, nakazania EBC przedłożenia umowy w sprawie wymiany z dnia 15 lutego 2012 r. lub zarządzenia sporządzenia opinii w celu określenia kwoty poniesionej szkody.

W przedmiocie kosztów

¹²⁴ Artykuł 134 § 1 regulaminu postępowania przed Sądem stanowi, że kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ skarżący przegrali sprawę, należy zgodnie z żądaniem EBC obciążyć ich kosztami postępowania.

Z powyższych względów

SĄD (czwarta izba)

orzeka, co następuje:

- 1) **Skarga zostaje oddalona.**
- 2) **Alessandro Accorinti i inni skarżący, których nazwiska znajdują się w załączniku, zostają obciążeni kosztami postępowania.**

Prek

Labucka

Kreuschitz

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 7 października 2015 r.

Podpisy

Załącznik

Michael Acherer, zamieszkały w Bressanone (Włochy),

Giuliano Agostinetti, zamieszkały w Mestre (Włochy),

Marco Alagna, zamieszkały w Mediolanie (Włochy),

Riccardo Alagna, zamieszkały w Mediolanie,

Agostino Amalfitano, zamieszkały w Forio (Włochy),

Emanuela Amsler, zamieszkała w Turynie (Włochy),

Francine Amsler, zamieszkała w Turynie,

Alessandro Anelli, zamieszkały w Bellinzago Novarese (Włochy),

Angelo Giovanni Angione, zamieszkały w Potenza (Włochy),

Giancarlo Antonelli, zamieszkały w Weronie (Włochy),

Giuseppe Aronica, zamieszkały w Licata (Włochy),

Elisa Arsenio, zamieszkała w Sesto San Giovanni (Włochy),

Pasquale Arsenio, zamieszkały w Sesto San Giovanni,

Luigi Azzano, zamieszkały w Concordia Sagittaria (Włochy),

Giovanni Baglivo, zamieszkały w Lecce (Włochy),
Mario Bajeli, zamieszkały w Bergamo (Włochy),
Mario Stefano Baldoni, zamieszkały w Materze (Włochy),
Giulio Ballini, zamieszkały w Lonato (Włochy),
Antonino Barbara, zamieszkały w Neapolu (Włochy),
Armida Baron, zamieszkała w Cassola (Włochy),
Paolo Baroni, zamieszkały w Rzymie (Włochy),
Lucia Benassi, zamieszkała w Scandiano (Włochy),
Michele Benelli, zamieszkały w Madignano (Włochy),
Erich Bernard, zamieszkały w Lana (Włochy),
Flaminia Berni, zamieszkała w Rzymie,
Luca Bertazzini, zamieszkały w Monzie (Włochy),
Adriano Bianchi, zamieszkały w Casale Corte Cerro (Włochy),
Massimiliano Bigi, zamieszkały w Montecchio Emilia (Włochy),
Daniele Fabrizio Bignami, zamieszkały w Mediolanie,
Sergio Borghesi, zamieszkały w Coredo (Włochy),
Borghesi Srl, z siedzibą w Cles (Włochy),
Sergio Bovini, zamieszkały w Cogoleto (Włochy),
Savino Brizzi, zamieszkały w Turynie,
Annunziata Brum, zamieszkała w Badiola (Włochy),
Christina Brunner, zamieszkała w Laives (Włochy),
Giovanni Busso, zamieszkały w Caselette (Włochy),
Fabio Edoardo Cacciuttolo, zamieszkały w Mediolanie,
Vincenzo Calabrò, zamieszkały w Rzymie,
Carlo Cameranesi, zamieszkały w Ankonie (Włochy),
Giuseppe Campisciano, zamieszkały w Besana in Brianza (Włochy),
Allegra Canepa, zamieszkała w Pizie (Włochy),

Luca Canonaco, zamieszkały w Como (Włochy),
Piero Cantù, zamieszkały w Vimercate (Włochy),
Fabio Capelli, zamieszkały w Tortonie (Włochy),
Gianluca Capello, zamieszkały w San Remo (Włochy),
Sergio Capello, zamieszkały w San Remo,
Filippo Caracciolo Di Melito, zamieszkały w Lukce (Włochy),
Mario Carchini, zamieszkały w Carrarze (Włochy),
Elena Carra, zamieszkała w Rzymie,
Claudio Carrara, zamieszkały w Nembro (Włochy),
Filippo Carosi, zamieszkały w Rzymie,
Ivan Michele Casarotto, zamieszkały w Weronie,
Anna Maria Cavagnetto, zamieszkała w Turynie,
Gabriele Lucio Cazzulani, zamieszkały w Segrate (Włochy),
Davide Celli, zamieszkały w Rimini (Włochy),
Antonio Cerigato, zamieszkały w Ferrarze (Włochy),
Paolo Enrico Chirichilli, zamieszkały w Rzymie,
Celestino Ciocca, zamieszkały w Rzymie,
Mariagiuseppa Civale, zamieszkała w Mediolanie,
Benito Colangelo, zamieszkały w Bollate (Włochy),
Roberto Colicchio, zamieszkały w Mediolanie,
Edoardo Colli, zamieszkały w Trieście (Włochy),
Nello Paolo Colombo, zamieszkały w Casatenovo (Włochy),
Mario Concini, zamieszkały w Tuenno (Włochy),
Marika Congestrì, zamieszkała w S. Onofrio (Włochy),
Luigi Corsini, zamieszkały w Pistoia (Włochy),
Maria Chiara Corsini, zamieszkała w Genui (Włochy),
Aniello Cucurullo, zamieszkały w Civitavecchia (Włochy),

Roberto Cugola, zamieszkały w Melara (Włochy),
Roberto Cupioli, zamieszkały w Rimini,
Giuseppe D’Acunto, zamieszkały w Lukce,
Nazzareno D’Amici, zamieszkały w Rzymie,
Stefano D’Andrea, zamieszkały w Ankonie,
Rosa D’Antonio, zamieszkała w Ercolano (Włochy),
Michele Danelon, zamieszkały w Gruaro (Włochy),
Piermaria Carlo Davoli, zamieszkała w Mediolanie,
Iole De Angelis, zamieszkały w Rzymie,
Roberto De Pieri, zamieszkały w Treviso (Włochy),
Stefano De Pieri, zamieszkały w Martellago (Włochy),
Ario Deasti, zamieszkały w San Remo,
Stefano Marco Debernardi, zamieszkały w Aoście (Włochy),
Gianfranco Del Mondo, zamieszkały w Casoria (Włochy),
Salvatore Del Mondo, zamieszkały w Gaeta (Włochy),
Gianmaria Dellea, zamieszkała w Castelvecana (Włochy),
Rocco Delsante, zamieszkały w Langhirano (Włochy),
Gianmarco Di Luigi, zamieszkały w Sant’Antimo (Włochy),
Alessandro Di Tomizio, zamieszkały w Reggello (Włochy),
Donata Dibenedetto, zamieszkała w Altamura (Włochy),
Angela Dolcini, zamieszkała w Pawii (Włochy),
Denis Dotti, zamieszkały w Mediolanie,
Raffaele Duino, zamieszkały w San Martino Buon Albergo (Włochy),
Simona Elefanti, zamieszkała w Montecchio Emilia,
Maurizio Elia, zamieszkały w Rzymie,
Claudio Falzoni, zamieszkały w Besnate (Włochy),
Enrico Maria Ferrari, zamieszkały w Rzymie,

Giuseppe Ferraro, zamieszkały w Pago Vallo Lauro (Włochy),
Fiduciaria Cavour Srl, z siedzibą w Rzymie,
Giorgio Filippello, zamieszkały w Caccamo (Włochy),
Giovanni Filippello, zamieszkały w Caccamo,
Dario Fiorin, zamieszkały w Wenecji (Włochy),
Guido Fortunati, zamieszkały w Weronie,
Achille Furioso, zamieszkały w Agrigento (Włochy),
Monica Furlanis, zamieszkała w Concordia Sagittaria,
Vitaliano Gaglianese, zamieszkały w San Giuliano Terme (Włochy),
Antonio Galbo, zamieszkały w Palermo (Włochy),
Gianluca Gallino, zamieszkały w Mediolanie,
Giandomenico Gambacorta, zamieszkały w Rzymie,
Federico Gatti, zamieszkały w Besana in Brianza,
Raffaella Maria Fatima Gerardi, zamieszkała w Lavello (Włochy),
Mauro Gini, zamieszkały w Bressanone,
Barbara Giudiceandrea, zamieszkała w Rzymie,
Riccardo Grillini, zamieszkały w Lugo (Włochy),
Luciano Iaccarino, zamieszkały w Weronie,
Vittorio Iannetti, zamieszkały w Carrarze,
Franz Anton Inderst, zamieszkały w Marling (Włochy),
Alessandro Lepore, zamieszkały w Giovinazzo (Włochy),
Hermann Kofler, zamieszkały w Merano (Włochy),
Fabio Lo Presti, zamieszkały w Ponte San Pietro (Włochy),
Silvia Locatelli, zamieszkała w Brembate (Włochy),
Nicola Lozito, zamieszkała w Grumo Appula (Włochy),
Rocco Lozito, zamieszkały w Grumo Appula,
Fabio Maffoni, zamieszkały w Soncino (Włochy),

Silvano Maffoni, zamieszkały w Orzinuovi (Włochy),
Bruno Maironi Da Ponte, zamieszkały w Bergamo,
Franco Maironi Da Ponte, zamieszkały w Bergamo,
Michele Maironi Da Ponte, zamieszkały w Bergamo,
Francesco Makovec, zamieszkały w Lesmo (Włochy),
Concetta Mansi, zamieszkała w Materze,
Angela Marano, zamieszkała w Melito di Napoli (Włochy),
Bruno Marchetto, zamieszkały w Mediolanie,
Fabio Marchetto, zamieszkały w Mediolanie,
Sergio Mariani, zamieszkały w Mediolanie,
Lucia Martini, zamieszkała w Scandicci (Włochy),
Alessandro Mattei, zamieszkały w Treviso,
Giorgio Matterazzo, zamieszkały w Seregno (Włochy),
Mauro Mazzone, zamieszkały w Weronie,
Ugo Mereghetti, zamieszkały w Brescii (Włochy),
Ugo Mereghetti, w imieniu i na rachunek Fulvii Mereghetti, zamieszkałej w Casamassima (Włochy),
Vitale Micheletti, zamieszkały w Brescii,
Giuseppe Mignano, zamieszkały w Genui,
Fabio Mingo, zamieszkały w Ladispoli (Włochy),
Giovanni Minorenti, zamieszkały w Guidonia Montecelio (Włochy),
Filippo Miuccio, zamieszkały w Rzymie,
Fulvio Moneta Caglio de Suvich, zamieszkały w Mediolanie,
Giancarlo Monti, zamieszkały w Mediolanie,
Angelo Giuseppe Morellini, zamieszkały w Besana in Brianza,
Barbara Mozzambani, zamieszkała w San Martino Buon Albergo,
Mario Nardelli, zamieszkały w Gubbio (Włochy),
Eugenio Novajra, zamieszkały w Udine (Włochy),

Giorgio Omizzolo, zamieszkały w Baone (Włochy),
Patrizia Paesani, zamieszkała w Rzymie,
Daniela Paietta, zamieszkała w Arona (Włochy),
Luigi Paparo, zamieszkały w Volla (Włochy),
Davide Pascale, zamieszkały w Mediolanie,
Salvatore Pasciuto, zamieszkały w Gaeta,
Sergio Pederzani, zamieszkały w Ossuccio (Włochy),
Aldo Perna, zamieszkały w Neapolu,
Marco Piccinini, zamieszkały w San Mauro Torinese (Włochy),
Nicola Piccioni, zamieszkały w Soncino,
Stefano Piedimonte, zamieszkały w Neapolu,
Mauro Piliego, zamieszkały w Bolzano (Włochy),
Vincenzo Pipolo, zamieszkały w Rzymie,
Johann Poder, zamieszkały w Silandro (Włochy),
Giovanni Polazzi, zamieszkały w Mediolanie,
Santo Pullarà, zamieszkały w Rimini,
Patrizio Ragusa, zamieszkały w Rzymie,
Rosangela Raimondi, zamieszkała w Arluno (Włochy),
Massimo Ratti, zamieszkały w Mediolanie,
Gianni Resta, zamieszkały w Imola (Włochy),
Giuseppe Ricciarelli, zamieszkały w San Giustino (Włochy),
Enrica Rivi, zamieszkała w Scandiano,
Maria Rizescu, zamieszkała w Pesaro (Włochy),
Alessandro Roca, zamieszkały w Turynie,
Mario Romani, zamieszkały w Mediolanie,
Claudio Romano, zamieszkały w Neapolu,
Gianfranco Romano, zamieszkały w Pisticci (Włochy),

Ivo Rossi, zamieszkały w Nettuno (Włochy),
Alfonso Russo, zamieszkały w Scandiano,
Iginio Russolo, zamieszkały w San Quirino (Włochy),
Francesco Sabato, zamieszkały w Barcelonie (Hiszpania),
Giuseppe Salvatore, zamieszkały w Silvi (Włochy),
Luca Eudilio Sarzi Amadè, zamieszkały w Mediolanie,
Tiziano Scagliola, zamieszkały Terlizzi (Włochy),
Antonio Scalzullo, zamieszkały w Avellino (Włochy),
Liviano Semeraro, zamieszkały w Gavirate (Włochy),
Laura Liliana Serpente, zamieszkała w Ankonie,
Maria Grazia Serpente, zamieszkała w Ankonie,
Luciana Serra, zamieszkała w Mediolanie,
Giuseppe Silecchia, zamieszkały w Altamura,
Paolo Sillani, zamieszkały w Bergamo,
Vincenzo Solombrino, zamieszkały w Neapolu,
Patrizia Spiezia, zamieszkała w Casoria,
Alberto Tarantini, zamieszkały w Rzymie,
Halyna Terentyeva, zamieszkała w Concordia Sagittaria,
Vincenzo Tescione, zamieszkały w Caserta (Włochy),
Riccardo Testa, zamieszkały w Cecina (Włochy),
Salvatore Testa, zamieszkały w Pontinia (Włochy),
Nadia Toneatti, zamieszkały w Trieście,
Giuseppe Ucci, zamieszkały w Como,
Giovanni Urbanelli, zamieszkały w Pescaraze,
Giuseppina Urciuoli, zamieszkała w Avellino,
Amelia Vaccaro, zamieszkała w Chiavari (Włochy),
Maria Grazia Valentini, zamieszkała w Tuenno,

Nicola Varacalli, zamieszkała w Occhieppo Superiore (Włochy),
Giancarlo Vargiu, zamieszkały w Bolonii (Włochy),
Salvatore Veltri Barraco Alestra, zamieszkały w Marsala (Włochy),
Roberto Vernerio, zamieszkały w Mediolanie,
Vincenza Vigilia, zamieszkała w Castello d'Agogna (Włochy),
Celso Giuliano Vigna, zamieszkały w Castel San Pietro Terme (Włochy),
Roberto Vignoli, zamieszkały w Santa Marinella (Włochy),
Georg Weger, zamieszkały w Merano,
Albino Zanichelli, zamieszkały w Busana (Włochy),
Maurizio Zorzi, zamieszkały w Ora (Włochy).

Spis treści

Ramy prawne	2
Okoliczności powstania sporu	2
Przebieg postępowania i żądania stron	9
Co do prawa	11
1. W przedmiocie pozaumownej odpowiedzialności EBC w związku z aktem niezgodnym z prawem ...	11
W przedmiocie dopuszczalności	11
Co do istoty	14
W przedmiocie przesłanek powstania, wskutek działania EBC, odpowiedzialności Unii na podstawie art. 268 TFUE i 340 TFUE	14
W przedmiocie utrzymywanego niezgodnego z prawem zachowania EBC	15
– Uwagi wstępne	15
– W przedmiocie zarzutu opartego na naruszeniu zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań ..	16
– W przedmiocie zarzutu opartego na naruszeniu zasady równego traktowania „wierzycieli prywatnych” i klauzuli pari passu	19
– W przedmiocie zarzutu opartego na nadużyciu władzy i utrzymywanym naruszeniu zasad proporcjonalności, „spójności i racjonalności”	24
– W przedmiocie zarzutu opartego na naruszeniu art. 123 TFUE i 127 TFUE, jak również art. 21 statutu	25
2. W przedmiocie odpowiedzialności pozaumownej EBC z tytułu aktu normatywnego zgodnego z prawem	26
W przedmiocie kosztów	28